

Provinciaal verslag 2015 over de financiële positie van de gemeente Vlissingen

Aanvullende bijdrage artikel 12 Fvw

Datum: 24 februari 2015
Versie: Definitief rapport
Auteur: Drs J.J.W. (Hans) Cijssouw
Afdeling: Concernstaf

Inhoudsopgave

Inhoud

Samenvatting	3
1. Inleiding en karakteristiek van de gemeente Vlissingen	6
1.1. Algemene inleiding	6
1.2. Karakteristiek	7
1.3. Sociale en fysieke structuur	9
1.4. Bestuurlijke samenstelling	10
1.5. Ambtelijke organisatie	12
1.6. Regionale c.q. intergemeentelijke samenwerking	13
1.7. Conclusies	14
2. Toetsing aan de formele voorschriften	15
2.1. Algemene voorschriften	15
2.2. Begroting 2015	15
2.3. Belastingpakket 2015	16
2.4. Conclusies	19
3. Projecten, kapitaalgoederen en grondexploitatie	20
3.1. Projecten	20
3.2. Kapitaalgoederen	25
3.3. Grondexploitatie	27
3.4. Conclusies	28
4. Beschrijving en analyse van de financiële positie	29
4.1. Algemeen	29
4.2. Ontwikkeling rekeningsresultaten en reserves 2006 - 2014	29
4.3. Begroting 2014 en 2015	31
4.4. Conclusie	40
5. Toezicht	41
5.1. Algemeen	41
5.2. Het toezicht op Vlissingen	41
Bijlage Kostendeckking rioolheffing en afvalstoffenheffing	52

Samenvatting

Inleiding

De gemeente Vlissingen is tot de conclusie gekomen dat, ondanks de nieuwe voorgenomen ingrijpende maatregelen, er geen duurzaam meerjarig financieel sluitend perspectief kan worden geboden. De gemeenteraad heeft daarom op 11 november 2014 besloten een aanvraag in te dienen voor een aanvullende uitkering op grond van artikel 12 van de Financiële-verhoudingswet (Fvw).

De artikel 12-procedure schrijft voor dat Gedeputeerde Staten vóór 15 februari van het jaar, waarover een aanvullende aanvraag wordt ingediend, verslag uit brengen over de financiële positie van de gemeente en het door GS uitgeoefende financiële toezicht. Het verslag moet gelezen worden als aanvulling op en in combinatie met de in september 2014 opgestelde begrotingsscan Vlissingen 2014.

Na de ontvangst van het provinciaal verslag brengt de inspecteur van BZK in maart 2015 een tussenrapportage uit. Vervolgens start het nader onderzoek naar de financiële problematiek wat uiteindelijk moet resulteren in het artikel 12-rapport van de inspecteur.

In hoofdstuk 1 is het karakter van de gemeente Vlissingen beschreven (Stad aan zee), de structuur toegelicht en is een overzicht opgenomen van de bestuurssamenstellingen in de afgelopen jaren. Ook de ambtelijke organisatie en de samenwerkingsverbanden zijn in dit hoofdstuk opgenomen.

De gemeente heeft gekozen om het personeelsbestand verder terug te brengen. Als dit te geforceerd wordt doorgevoerd loopt de gemeente het risico dat bij gewijzigd beleid of een aantrekkende conjunctuur er weer extra personeel aangenomen of ingehuurd moet worden. Zeker als gekozen wordt voor flankerend beleid in de vorm van 'dure' afvloeiingsregelingen bestaat de kans dat de gemeente op termijn per saldo duurder uit is. Geadviseerd wordt de geplande bezuinigingen op het personeelsbestand gepaard te laten gaan met een goed onderbouwde visie.

In hoofdstuk 2 is de aanvraag getoetst aan de formele vereisten. De artikel 12-aanvraag van de gemeente Vlissingen voldoet volgens ons aan de algemene voorschriften waaraan moet worden voldaan om voor een aanvullende uitkering in aanmerking te komen. De aanvraag en de vastgestelde begroting 2015 zijn tijdig ingediend. Er is sprake van aanmerkelijk en structureel tekort en er is sprake van een redelijk peil van de eigen inkomsten.

Voor de berekening van het toegangskaartje artikel 12 kan worden geconcludeerd dat de rioolheffingen 2015 kostendekkend zijn. De aanvaardbaarheid vanuit financieel oogpunt (kapitaalvernietiging en juridische claims) van het oprekken van 2018 naar 2028 voor het inlopen van de achterstand vervangingsinvesteringen moet nader onderzocht worden.

In hoofdstuk 3 zijn de projecten Marinierskazerne, Scheldekwartier en Kenniswerf toegelicht.

De bijdrage aan de Marinierskazerne is een voorbeeld van een besluit dat voldoet aan de regelgeving (artikel 61 BBV) maar waarbij de lasten wel naar de toekomst worden verschoven en daarmee de flexibiliteit van de begroting verder aan banden legt. Idealiter behoort deze bijdrage in activa van derden direct volledig ten laste van de reserve te worden gebracht.

Ten aanzien van de grondexploitatie Scheldekwartier wordt het volgende geadviseerd:

1. Al dan niet met externe ondersteuning een grondexploitatie Scheldekwartier vervaardigen waarvan de gemeente, de provincie en het rijk (de artikel-12 inspecteur) zich committeren. De uit-

komst van deze berekening gebruiken als input voor de berekening van de te vormen verliesvoorziening, het begrotingstekort en de te saneren algemene reserve. Binnen het artikel-12 traject zal er een jaarlijkse herziening zijn.

2. Verder dient voorkomen te worden dat de grondexploitatie Scheldekwartier na de artikel-12 periode wederom een te grote belasting kan gaan vormen voor de reguliere begroting. Hiermee krijgt de gemeente de kans om verder financieel op orde te komen.

Het vaststellen van de omvang van achterstallig onderhoud en het tempo van inlopen zal een belangrijk punt zijn in het komende artikel 12-onderzoek. Hierin dient ook de achterstand in het onderhoud en vervanging van riolering en het recent gesignaleerde probleem van vervanging en achterstallig onderhoud van de kademuren in de binnenhavens meegenomen te worden.

In hoofdstuk 4 is de beschrijving en analyse van de financiële positie opgenomen.

Tot en met 2013 was er ondanks de economische tegenwind sprake van een positieve ontwikkeling in de rekeningsresultaten. Tegelijkertijd is de schuldpositie door de grondexploitatie en in mindere mate door het ruimhartig activeringsbeleid tot recordhoogte opgelopen.

De analyse van de ontwikkelingen in 2014 en 2015 van de financiële positie op begrotingsbasis is gedaan aan de hand van de door de gemeente gehanteerde meerjarige tabellen in de begrotingen 2014 en 2015. Deze geven op hoofdlijnen een goed beeld van de belangrijkste mutaties. Voor een nadere uitleg op de posten in de tabel wordt verwezen naar de toelichting in de programma begrotingen 2014 en 2015.

De belangrijkste oorzaken van de snel verslechterende financiële positie van de gemeente Vlissingen zijn gelegen in de doorwerkende rijksbezuinigingen, de crisis in de bouw- en vastgoedsector en oplopende aantallen bijstandsgerechtigden. Tezamen met het feit dat de begroting van de gemeente Vlissingen in hoge mate inflexibel is door een hoog aandeel kapitaallasten en het lage weerstandsvermogen heeft dit geleid tot de nu ontstane tekortsituatie.

Gebaseerd op de vastgestelde begroting 2015-2018 is er inclusief de sanering van de negatieve algemene reserve in 2018 sprake van een structureel tekort van afgerond € 4,4 miljoen. Dit tekort moet worden afgezet tegen het drempelbedrag van afgerond € 2,5 miljoen voor het aanmerkelijk tekort om voor artikel 12 in aanmerking te komen.

Verder wordt geadviseerd in het vervolgonderzoek enkele correcties door te voeren op de door de raad vastgestelde begroting en de mutaties in de algemene reserve. Onderwerpen als Orionis, de herverdeling van het gemeentefonds, de decentralisaties, de renteberekening en het Deltadividend zijn afzonderlijk toegelicht.

Pas als het nader onderzoek ten behoeve van artikel 12-rapport van de inspecteur is afgerond kan de werkelijke omvang van het structurele tekort worden vastgesteld en kan vervolgens onderzocht worden voor welke artikel 12-bijdrage de gemeente in aanmerking komt in combinatie met de saneringstermijnen van de negatieve algemene reserve (gesplitst is een gedeelte gerelateerd aan de tekorten grondexploitatie en een overig deel) en welke aanvullende inspanningen van de gemeente gevraagd worden.

Ten aanzien van de decentralisaties wordt geadviseerd de eventuele herverdelingen en mutaties van de budgetten voor de drie decentralisaties en de bijhorende lasten gedurende het artikel 12-traject als budgettair neutraal beschouwen.

In hoofdstuk 5 tenslotte is een uiteenzetting opgenomen van het door ons uitgevoerde financieel toezicht in de afgelopen jaren. Uit de brieven aan de raad door de jaren heen wordt een goed beeld geschetst van de belangrijkste financiële issues. Verder is geconcludeerd dat GS in de afgelopen jaren nooit kennis hebben genomen van een excessief uitgavenbeleid, sterker nog, zeker in verhouding tot de overige Zeeuwse gemeenten stond Vlissingen altijd te boek als een financieel zwakke gemeente waar buitenom grondexploitaties weinig financiële armslag was. Dit kwam ook tot uitdrukking in de hoge belastingdruk. Ook de begrotingsscan 2014 laat op dit punt geen bijzondere afwijkingen zien. De begrotingen kenmerkten zich dan ook altijd door weinig nieuw beleid en opeenvolgende bezuinigingsprogramma's. Deze bezuinigingen vroegen al zo veel van de gemeente dat er voor ons geen aanleiding was, en bij de gemeente vrijwel geen ruimte, om versneld extra maatregelen af te dwingen om het weerstandsvermogen te versterken. Ook het achterstallig onderhoud werd daarom maar langzaam ingelopen. Tot 2013 zijn er steeds succesvolle stapjes gezet om de begroting weer 'robuust' te maken.

Wel is altijd geïnvesteerd in ambitieuze ontwikkelplannen. Het belang van een 'vitale' gemeente Vlissingen (inclusief de ontwikkelkracht/potentie) en de regionale uitstraling is ook altijd in ons eigen flankerend (subsidie)beleid tot uitdrukking gekomen. Desondanks moet nu geconcludeerd worden dat hoofdzakelijk door de doorwerkende rijksbezuinigingen, de crisis in de bouw- en vastgoedsector en sterk oplopende aantallen bijstandsgerechtigden in korte tijd alle geboekte terreinwinst in 1 á 2 jaar is weggevaagd en dat ondanks een ambitieus ombuigingsprogramma, de gemeente niet meer op eigen kracht het tij kan keren.

1. Inleiding en karakteristiek van de gemeente Vlissingen

1.1. Algemene inleiding

De raad van de gemeente Vlissingen heeft in zijn vergadering van 11 november 2014 besloten om een aanvraag in te dienen voor een aanvullende uitkering op grond van artikel 12 van de Financiële-verhoudingswet (Fvw) bij de beheerders van het gemeentefonds. In artikel 12 is geregeld dat een gemeente een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds kan aanvragen indien de algemene middelen aanmerkelijk en structureel tekort zullen schieten om in de noodzakelijke behoeften te voorzien, terwijl de eigen inkomsten zich op een redelijk peil bevinden.

De raad heeft in de aanvraag aangegeven dat de programmabegroting 2015-2018, ondanks ingrijpende maatregelen, niet duurzaam sluitend is. En dat naast het structurele tekort, mede gezien de tekorten in de komende jaren, de algemene reserve negatief wordt, de gemeente een hoge schuldpositie heeft en er geen voorzieningen zijn voor achterstallig onderhoud. De aanvraag heeft betrekking op de begroting 2015 die is vastgesteld in de raadsvergadering van 11 november 2014 en sluit met een nadelig saldo van € 13.900.000, -.

Medio 2014 hebben het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en de provincie op verzoek van de gemeente een zogenaamde begrotingsscan uitgevoerd. De rapportage over de begrotingsscan Vlissingen 2014 bevestigde het beeld dat de gemeente een zeer hoge schuldpositie heeft, een laag weerstandsvermogen heeft, de begroting door het hoge aandeel kapitaallasten weinig flexibiliteit kent, er geen voorzieningen voor achterstallig onderhoud zijn en dat de gemeente een OZB-opbrengst genereert die hoger is dan het normbedrag, dat bij toelating tot artikel 12 wordt gehanteerd.

Dit verslag dient in samenhang met de in september 2014 door de provincie en BZK uitgebrachte begrotingsscan Vlissingen 2014 gelezen te worden.

De financiële positie van de gemeente Vlissingen is, mede door de sociale en economische structuur, altijd marginaal geweest. Desondanks slaagde de raad er steeds in een sluitende (meer)jarenbegroting te presenteren, vaak met meerjarige forse ombuigingstrajecten en –noodgedwongen- vaak op de rand van wat nog formeel financieel acceptabel was (bijvoorbeeld maximale afschrijvingstermijnen). De focus lag hierbij echter wel steeds op de eerste jaren en in mindere mate op de langere termijn. Omdat de begrotingen sluitend waren geraamd èn omdat de raad (op papier) al vergaande ombuigingsmaatregelen had getroffen was er voor GS geen mogelijkheid c.q. noodzaak om preventief toezicht in te stellen. Vanzelfsprekend heeft de gemeente wel al die jaren extra bestuurlijke en ambtelijke aandacht gekregen. Ook de rekeningsresultaten lieten de afgelopen jaren een positief beeld zien, zelfs dusdanig dat de incidentele weerstandscapaciteit (lees de algemene reserve) weer kon toenemen. Door de noodzaak van het treffen van verliesvoorzieningen in de grondexploitatie van vooral het plan Scheldekwartier is de opgebouwde weerstandscapaciteit echter weer geheel verdampt en zelfs negatief geworden. Ook het gebrek aan bestuurlijke stabiliteit heeft de afgelopen jaren niet bijgedragen aan een duurzaam en consistent financieel beleid.

De voor de omvang van de gemeente Vlissingen enorme binnenstedelijke grondexploitatie Scheldekwartier is tot nu toe een zware financiële last voor de gemeente gebleken en blijft in de huidige omvang, inclu-

sief de extra gevormde voorzieningen, ook voor de toekomst een risicofactor van belang. Tezamen met teruglopende inkomsten van het rijk, de halvering van het dividend van Delta N.V., grote tegenvallers in het inkomstendeel WWB, is de nieuw gekozen raad tot de conclusie gekomen dat, ondanks de nieuwe voorgenomen ingrijpende maatregelen, er geen duurzaam meerjarig sluitend perspectief kan worden geboden en heeft men besloten hulp van buitenaf in te roepen.

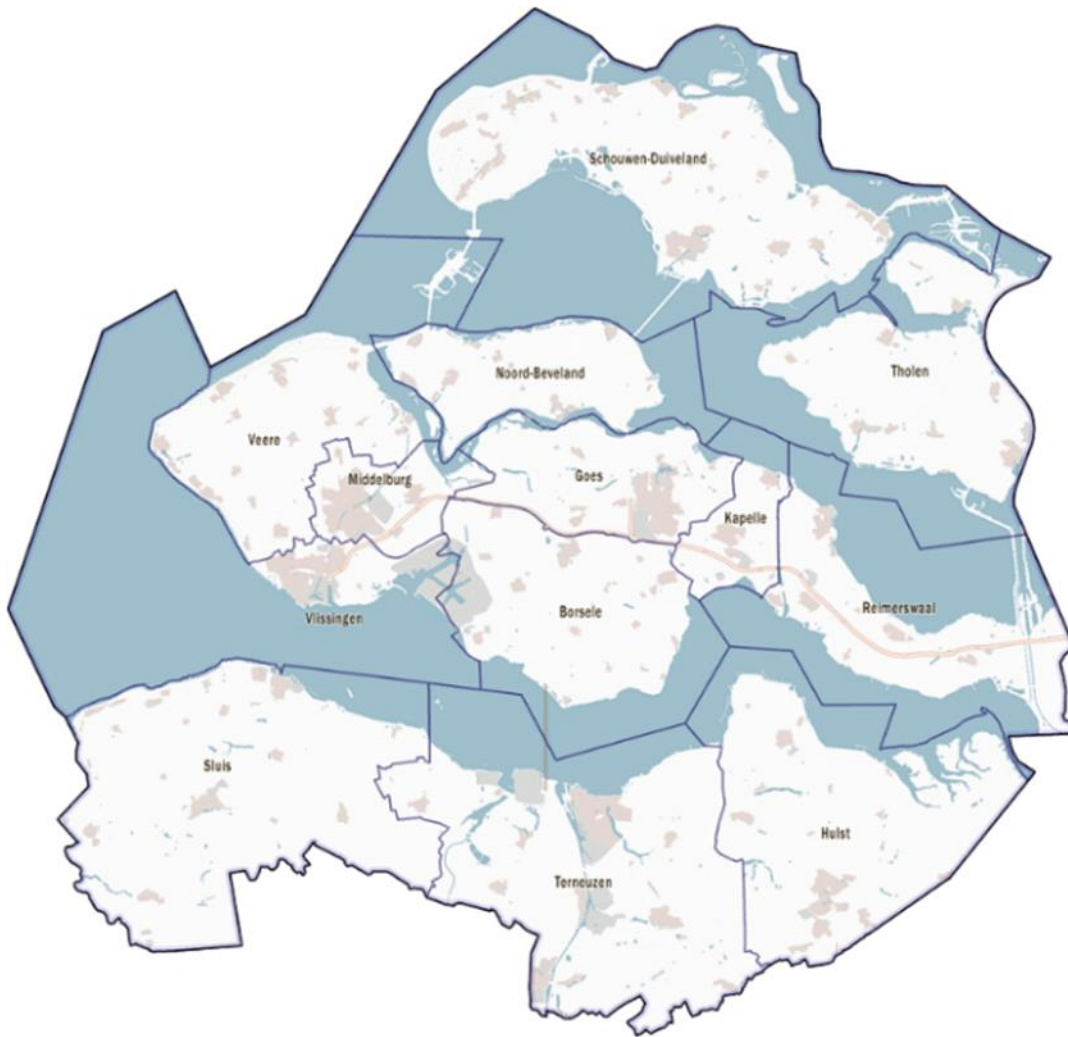
1.2. *Karakteristiek*

De gemeente Vlissingen in de huidige omvang is in 1966 ontstaan door de samenvoeging van de voormalige gemeenten Vlissingen, Oost en West-Souburg en Ritthem. De gemeente heeft 44.500 inwoners, de stad Vlissingen telt ongeveer 32.500 inwoners, de dorpen Oost-Souburg (10.500 inwoners), West-Souburg (1000 inwoners) en Ritthem (500 inwoners), al wordt West-Souburg tot een wijk van Vlissingen gerekend. De gemeente ligt aan de Zuidkant van het schiereiland Walcheren en grenst aan de landzijde aan de gemeenten Veere, Middelburg en Borsele, de grondoppervlakte is relatief gering en terwijl het oppervlakte buitenwater juist groot is. De gemeenten Middelburg en Vlissingen vormen samen een agglomeratie van bijna 93.000 inwoners. De provincie Zeeland beschouwd de regio Walcheren (Middelburg, Veere en Vlissingen) als één regionale markt voor de woningbouw. In Vlissingen-Oost bevindt zich een omvangrijk Zeehaven- en industrieterrein (grondgebied van Vlissingen en Borsele).

Door de ligging en de kans c.q. noodzaak om oude bedrijfsterreinen dicht tegen de stad aan te transformeren heeft de gemeente in principe veel ontwikkelpotentie. Bijvoorbeeld door de projecten Scheldekwartier, binnenhavens, buitenhaven en de marinierskazerne.

De gemeente huisvest ook de HZ University of applied sciences en is daarmee ook een studentenstad. Het oude centrum telt zo'n 290 monumenten, waardoor de stad de 30e monumentenstad van Nederland is. De stad heeft mede door deze monumenten maar ook door de ligging aan de Westerschelde, de robuuste en ongepolijste gebouwen in het Scheldekwartier, de havens en het drukke scheepvaartverkeer op de rede een maritiem karakter. Het gemeentebestuur van Vlissingen promoot de gemeente vanuit haar identiteit, 'het DNA van Vlissingen'. Trefwoorden: ongepolijst, kleurrijk, no-nonsense, maritiem, kunst & festival en internationaal. Het DNA komt ook tot uitdrukking in de slogan van de gemeente: 'Vlissingen, stad aan zee'.

De gemeente viert in 2015 het feit dat het 700 jaar geleden stadsrechten heeft gekregen.

1.3. Sociale en fysieke structuur

De gemeente Vlissingen kan worden getypeerd als een gemeente met een matige sociale structuur en met een sterke centrumfunctie.

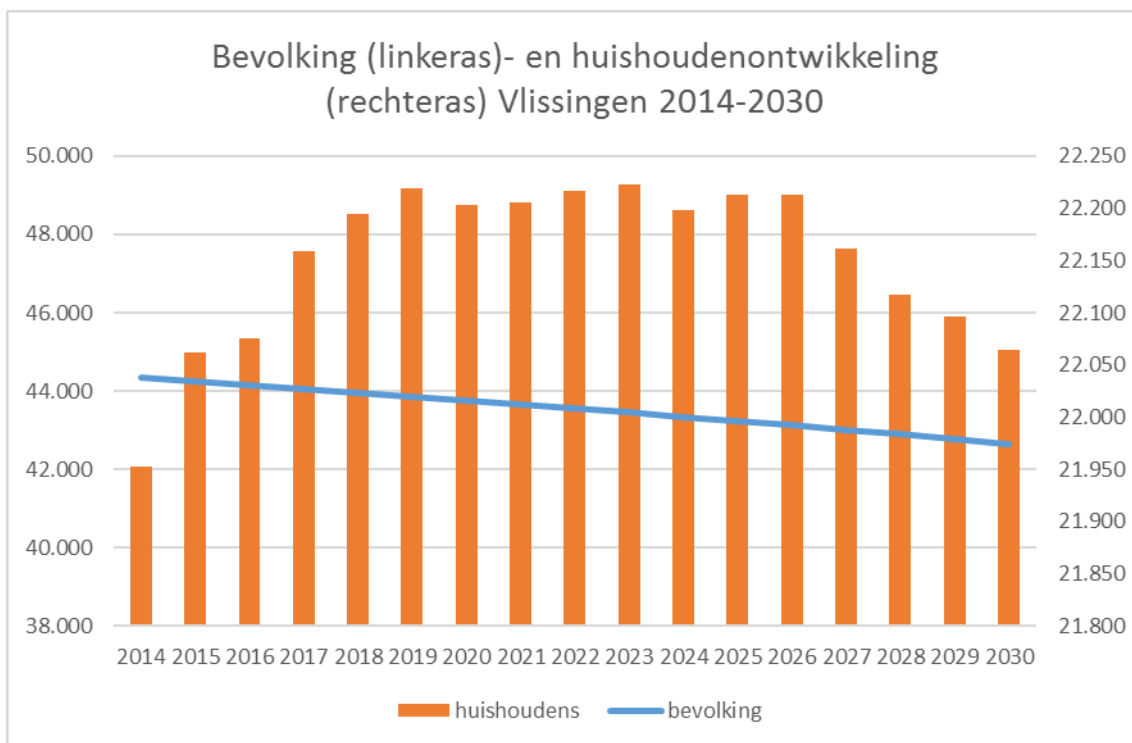
	2013	2014	2015
Sociale structuur			
Aantal inwoners	44.451	44.444	44.545
waarvan:			
> 20 jaar	9.193	9.147	9.086
>64 jaar	9.071	9.309	9.572
Inwoners 75 – 85 jaar	2.767	2.832	2.894
Huishoudens			22.651
Huishoudens met laag inkomen	7.380	7.500	7.527
Bijstandsonvangers	1.301	1.485	1.581
Minderheden	3.110	3.105	3.242
Fysieke structuur			
Oppervlakte van de gemeente:			
Land	3.427	3.427	3.427
Binnenwater	519	519	519
Buitenwater	30.972	30.972	30.972
Aantal woonruimten	23.470	23.438	22.727
Aantal kernen	3	3	3

Bron: rekenmodel berekening uitkering GF septembercirculaire 2013 en 2014 en opgave gemeente

In Vlissingen is een groot deel van de woningen gebouwd in de periode 1945-1970. Een opvallend kenmerk van de Vlissingse woningmarkt is de fors lagere gemiddelde woningwaarde ten opzichte van het gemiddelde in Zeeland. Vooral de groep woningen met een WOZ waarde van € 100.000 - € 150.000 per woning is oververtegenwoordigd.

Het gemiddeld besteedbaar inkomen ligt in Vlissingen lager dan gemiddeld in Zeeland. Verder is de gemeente Vlissingen binnen de provincie Zeeland centrumgemeente voor Maatschappelijke opvang en verslavingszorg en Vrouwenopvang. Dit alles heeft een effect op de sociale samenstelling van de bevolking. In de structuurvisie heeft Vlissingen dan ook opgenomen dat het inzet is om spreiding van de opvangvoorzieningen in Zeeland te realiseren in combinatie met maatregelen die op termijn leiden tot een andere demografische samenstelling van de gemeente.

Uit de op 6 januari 2015 door GS vastgestelde geactualiseerde bevolkings- en huishoudensprognose 2014 – 2030 blijkt dat het inwonertal van Vlissingen per jaar met 100 inwoners zal krimpen. De ontwikkeling van de huishoudens laat een ander patroon zien. De komende 10 jaar stijgt het aantal huishoudens in totaliteit nog met plm. 25 per jaar om vervolgens daarna te dalen.

1.4. Bestuurlijke samenstelling

De zetelverdeling naar aanleiding van de laatste 3 verkiezingen is als volgt.

	2014	2010	2006
Lokale Partij Vlissingen	5	6	3
Partij Souburg-Ritthem	4	5	5
Partij van de Arbeid	3	4	8
VVD	2	2	3
CDA	2	2	3
SP	4	2	3
GroenLinks	1	2	1
D66	3	2	0
Progressief Ondernemend Vlissingen	1	1	1
ChristenUnie	1	1	1
Rechts Prot Christ Unie	0	0	1
OPA Vlissingen	0	0	0
Staatkundig Gereformeerde Partij	1	0	0
Aantal zetels	27	27	29
Opkomst	48,3%	48,6%	52,3%

Eind 2014 is een fractielid van de LPV overgestapt naar de POV en vice versa.

Het college van B&W bestaat naast waarnemend burgemeester A.M. (Letty) Demmers-van der Geest uit de volgende wethouders:

- Drs. J.C.G.M. (John) de Jonge - LPV
- S (Sem) Stroosnijder - SP
- A.A. (Albert) Vader - PSR
- D. (Dick Verboom) - D66

In september 2014 is door de gemeenteraad besloten dat burgemeester Letty Demmers-Van der Geest in ieder geval tot in 2015 waarnemend burgemeester van Vlissingen blijft. Met het oog op de grote opgaven waarvoor de gemeente Vlissingen momenteel staat en het belang van kwaliteit en continuïteit in bestuur, is besloten de vacature voorlopig nog niet open te stellen. Dit besluit is genomen in overleg tussen de Commissaris van de Koning in Zeeland en de fractievoorzitters, met instemming van minister Plasterk van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Burgemeester Demmers startte eind september 2013 als waarnemend burgemeester.

Samenstelling college b&w Vlissingen 2000 – heden

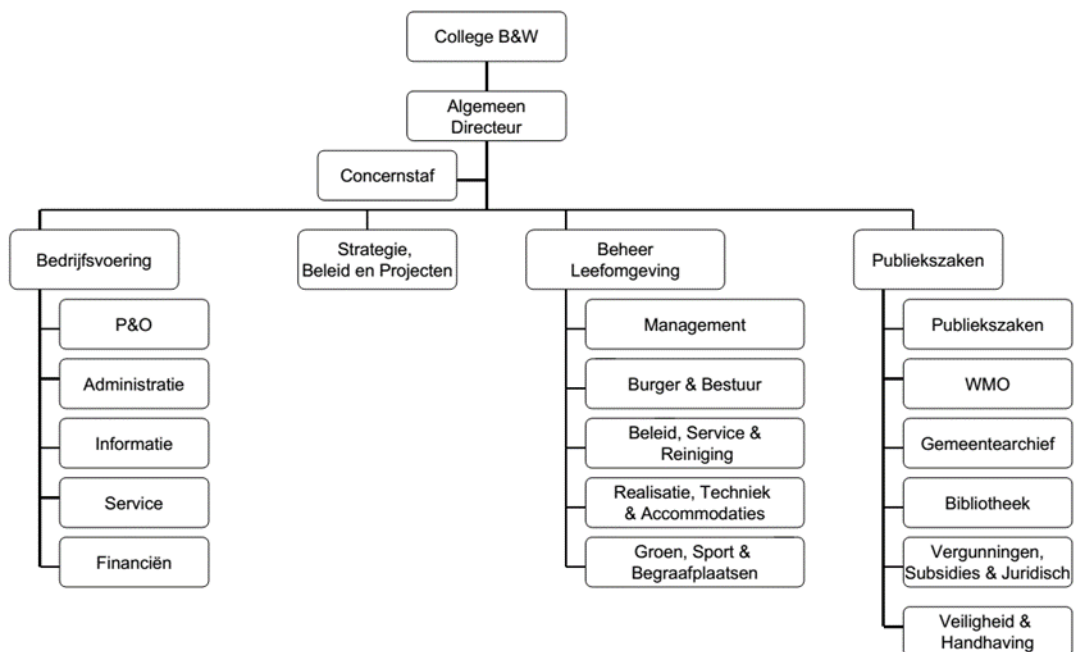
Rood gearceerd: voortijdig teruggetreden

Partij	naam	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Burgemeesters																	
PvdA	Mw. Van Dok-van weele	x	x	x	x	x	x	x	x								
PvdA	Dijkstra									x	x	x					
CDA	Roep												x	x	x		
D66	Mw Demmers-van der Geest														x	x	x
Wethouders																	
VVD	Meijers	x	x														
PvdA	De Keijzer	x	x	x	x	x											
PvdA	De Haas	x	x	x	x												
CDA	Mw. Poppe-de Looff	x	x	x	x	x	x										
VVD	Van der maden			x	x	x	x										
PvdA	Mw. Walrave-Troost					x	x	x	x								
PvdA	Mw. Verhage-van der Ent						x	x	x								
CDA	Mw Seijbel							x	x								
PSR	Mw Walraven-van der Sloot							x									
PSR	Croné								x								
PvdA	Polderman									x	x	x	x				
PvdA	Prins									x	x						
VVD	Suurmond									x	x	x	x				
LPV	Van Dooren									x	x	x	x	x	x		
CDA	De Zwarte											x	x	x	x		
VVD	Damen												x	x	x		
PSR	Prevo													x	x		

Partij	naam	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
LPV	De Jonge															x	x
SP	Stroosnijder															x	x
PSR	Vader															x	x
D66	Verboom															x	x
Gemeentesecretarissen																	
	Koenst	x	x														
	Pronk			x	x	x	x										
	De Vries (interim)							x									
	Mw. Schipperheijn							x	x								
	De Graaf (interim)								x	x							
	Van Houdt										x	x	x	x	x	x	
	Moerdijk (interim)															x	
	Van Vliet																x

1.5. Ambtelijke organisatie

Organogram gemeentelijke organisatie

In de begrotingsscan 2014 is geconcludeerd dat de omvang van het ambtelijk apparaat van de gemeente Vlissingen per ultimo 2012 gemiddeld gelijk of zelfs geringer is in vergelijking met andere gemeenten van dezelfde grootte. Op inhoudelijke en overheadtaken heeft Vlissingen minder ambtenaren in dienst en op uitvoerende taken meer. Het laatste is verklaarbaar omdat de gemeente aantoonbaar meer taken in eigen beheer uitvoert dan de gemiddelde gemeente.

Toch heeft de gemeente gekozen om het personeelsbestand nog verder terug te brengen. Mede op basis van de in november 2013 aangenomen motie "15% op organisatie" is door de gemeente gekozen om aan het eind van deze collegeperiode (2018) € 1,8 miljoen structureel bezuinigd te hebben op de indirecte (overhead)-kosten en bezuinigd te hebben op directe en indirecte (formatie)kosten als gevolg van ombuigingen.

Als dit te geforceerd wordt doorgevoerd loopt de gemeente het risico dat bij gewijzigd beleid of een aantrekkende conjunctuur er weer extra personeel aangenomen of ingehuurd moet worden. Zeker als gekozen wordt voor flankerend beleid in de vorm van 'dure' afvloeiingsregelingen bestaat de kans dat de gemeente op termijn per saldo duurder uit is.

Advies: de geplande bezuinigingen op het personeelsbestand dienen gepaard te gaan met een goed onderbouwde visie.

1.6. Regionale c.q. intergemeentelijke samenwerking

Naam	Deelnemers	Doel	Bijdrage 2015
g.r. Orionis Walcheren	Middelburg, Veere, Vlissingen	Participatie en Wwb	€ 6.335.100,-
g.r. GGD	Zeeuwse gemeenten	Preventie volksgezondheid	€ 1.397.000,-
Stadsgewestelijk zwembad vastgoed BV	Middelburg, Vlissingen	Exploitatie gezamenlijk zwembad	€ 500.000,-
g.r. Stadsgewestelijke Brandweer	Middelburg, Vlissingen	Gebouwen en FLO	€ 450.000,-
g.r. Zeeuwse muziekschool	Zeeuwse gemeenten excl. Terneuzen	Muziekonderwijs	€ 267.000
g.r. OLAZ	Zeeuwse gemeenten en waterschap	Afvalverwerking	€ 806.400,-
g.r. RUD Zeeland	Zeeuwse gemeenten, provincie en waterschap	Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu	€ 67.000,-
g.r. Veiligheidsregio Zld	Zeeuwse gemeenten	Brandweertzorg en rampenbestrijding	€ 2.600.000,- De nieuwe kostenverdeelsleutel leidt tot extra lasten in € 2015 van € 200.000 oplopend tot € 500.000 in 2021.

g.r. Zeeland Seaports	Vlissingen, Borsele, Terneuzen en provincie	g.r. is enige aandeelhouder NV Zeeland Seaports (Exploitatie havens)	Gemeente staat via gr garant voor 16,66% van € 565 miljoen.
-----------------------	---	--	---

Daarnaast heeft de gemeenten aandelen in Delta N.V., de BNG, Trainingscentrum Vlissingen BV (brandweertrainingscentrum), Holding Zeeuwse Visveilingen N.V., Dataland B.V (vastgoedinformatie) en Britannia-Watertoren B.V.

Ambtelijke samenwerkingen zijn er op gebied van:

- Belastingen (Middelburg, Schouwen-Duiveland, Veere en Vlissingen)
- I&A (Middelburg en g.r. Orionis)
- Archeologische dienst (Middelburg, Veere en Vlissingen)
- Inkoop (Middelburg, Schouwen-Duiveland, Veere en Vlissingen)
- Decentralisatie (divers)
- Leerplicht (Middelburg)
- Leerlingenvervoer (Middelburg)
- Momenteel onderzoek naar mogelijkheid samenwerking op P&O gebied (Middelburg, Schouwen-Duiveland, Veere en Vlissingen)

1.7. Conclusies

De gemeente Vlissingen heeft door haar ligging in principe veel ontwikkelpotentie wat mede tot uitdrukking komt in de vele ambitieuze projecten. Realisering van de projecten wordt vaak bemoeilijkt door de geringe financiële armslag van de naar landelijke maatstaven kleine tot middelgrote gemeente Vlissingen. Ook de concurrentie van de nabijgelegen en even grote hoofdstad Middelburg komt de effectiviteit van het Vlissingen beleid niet altijd ten goede. Het afgelopen decennium was ook de bestuurlijke stabiliteit niet optimaal.

Het stedelijk vestigingsmilieu in Zeeland is gebaat bij een sterker bundelen en positioneren van Vlissingen-Middelburg (90.000 inwoners) als tweelingstad; deze stedelijke agglomeratie heeft genoeg omvang en afstand tot de andere Zeeuwse steden om zich meer als 'magneet' te positioneren.

2. Toetsing aan de formele voorschriften

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de algemene voorschriften waaraan moet worden voldaan om voor een aanvullende uitkering in aanmerking te komen. Vervolgens wordt er aandacht besteed aan de belangrijkste eigen inkomstenbronnen van de gemeente.

2.1. Algemene voorschriften

Artikel 12, lid 2 van de Financiële-verhoudingswet geeft de voorwaarden aan om voor een aanvullende uitkering in aanmerking te komen. Een aanvullende uitkering wordt slechts verleend, indien de algemene middelen van de gemeente aanmerkelijk en structureel tekort schieten. De toetsing vindt plaats aan de hand van de begroting en de gelijktijdig ingediende begrotingswijzigingen. In artikel 19 van het Besluit financiële verhouding is bepaald dat een aanvraag voor een aanvullende uitkering moet worden ingediend vóór 1 december van het jaar voorafgaande aan het jaar waarvoor zij wordt aangevraagd. Tevens moet de begroting zijn vastgesteld uiterlijk op de datum dat het verzoek om toepassing van artikel 12 wordt gedaan.

Volgens artikel 200 van de Gemeentewet moet de jaarrekening binnen twee weken na vaststelling, doch in ieder geval vóór 15 juli van het jaar volgend op het begrotingsjaar, aan Gedeputeerde Staten zijn toegezonden.

Het raadsbesluit betreffende het verzoek om toepassing van artikel 12 van de Fvw voor het jaar 2015 is genomen op 11 november 2014. De begroting voor het jaar 2015 is op 11 november 2014 vastgesteld. De jaarrekening 2013 van de gemeente Vlissingen is op 29 juni 2014 door de raad vastgesteld en tijdig door de provincie ontvangen.

2.2. Begroting 2015

De aanvraag voor artikel 12 is gebaseerd op de begroting 2015. De begroting werd gepresenteerd met een negatief saldo van € 13,9 miljoen. Ook meerjarig worden negatieve saldi voorzien.

Voor de berekening van de drempel van het aanmerkelijk tekort en de post onvoorziene uitgaven wordt volgens de regeling aanvullende uitkering gemeentefonds (artikel 23) uitgegaan van respectievelijk 2% en 0,6 % van de som van de algemene uitkering, de OZB- capaciteit en de bedragen zoals bedoeld in artikel 6 van de invoeringswet Financiële verhoudingen. De drempel van het aanmerkelijk tekort bedraagt op basis van de berekening algemene uitkering over januari 2015 € 2.483.769,26 afgerond € 2.484.000, -. De norm voor onvoorziene uitgaven bedraagt afgerond € 700.000,-. In de begroting is een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen van € 200.000, -. Ten behoeve van het opvangen van tegenvallers moet voor de algemene reserve een zekere buffer in stand worden gehouden. Deze drempel wordt berekend op dezelfde wijze als het aanmerkelijk tekort: € 2,5 miljoen. De algemene reserve van Vlissingen is momenteel door de gemeente negatief geraamd. De uiteindelijke stand is afhankelijk van door te voeren correcties en het saneringstempo.

In hoofdstuk 4.3 is berekend dat het structurele negatieve saldo in 2018 met inbegrip van de saneringsbijdragen van de negatieve algemene reserve, € 4.381.000,- bedraagt. Afgezet tegen vorengenoemde drempel ad € 2.484.000,- is er naar onze mening sprake van een aanmerkelijk en structureel tekort.

2.3. Belastingpakket 2015

Redelijk peil van eigen inkomsten

Bij het redelijk peil van de eigen inkomsten gaat het om de opbrengst van de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolrechten. De laatste twee dienen in principe 100% kostendekkend te zijn en het percentage voor het heffen van OZB dient in dat geval minimaal 20% hoger te zijn dan het landelijk gemiddelde ofwel gelijk of hoger dan het "toelatingstarief". Dit tarief staat jaarlijks vermeld in de mei/junicirculaire over het gemeentefonds.

OZB

Het percentage voor toelating tot artikel 12 bedraagt 0,1790% voor het jaar 2015. Dit is dus 20% hoger dan het landelijk gewogen percentage van de gecorrigeerde WOZ-waarde. In het geval dat de artikel 12-status de gemeente valt te verwijten, blijft het altijd mogelijk om lopende het artikel 12-traject belastingvoorschriften op te leggen. In de regel tot de huidige grens van 140% van het gemiddelde tarief, maar in uitzonderingsgevallen wordt een hogere opslag niet op voorhand uitgesloten.

Wanneer het berekende gemiddelde OZB-tarief voor de gemeente lager is dan het percentage voor toelating tot artikel 12 is er in principe sprake van een onbenutte belastingcapaciteit, immers een verhoging van het OZB-percentage zal nodig zijn om voor een aanvullende uitkering in aanmerking te komen.

Berekening gemiddelde OZB-tarief in een gemeente

Het gewogen gemiddelde OZB-tarief ofwel percentage voor de toelating tot artikel 12 moet op de volgende wijze worden berekend:

$$(PEW \times WW + PGNW \times WGNW + PENW \times WENW) / (WW+WGNW+WENW)$$

waarbij:

PEW = OZB-percentage eigenaar woning:	0,1391 %
PGNW = OZB-percentage gebruiker niet-woning:	0,2549 %
PENW = OZB-percentage eigenaar niet-woning:	0,3210 %
WW = waarde woningen:	€ 3.318.491.000 ,-
WGNW = waarde gebruiker niet-woningen:	€ 1.200.994.000 ,-
WENW = waarde eigenaar niet-woningen:	€ 1.242.468.000,-
Gemiddeld OZB-tarief Vlissingen 2015:	0,2025 %
Het OZB-tarief (120%) voor toelating artikel 12:	0,1790 %
Verschil tot 120% normtarief:	€ -1.351.781 ,-
Verschil tot 140% normtarief:	€ 367.201 ,-

Uit de berekening blijkt dat het gemiddelde OZB-tarief hoger is dan het landelijke gemiddelde OZB-percentage voor toelating tot artikel 12. Hiermee voldoet Vlissingen aan dit onderdeel voor toelating. Hierbij is uitgegaan dat bij de riolering én de reiniging sprake is van 100% kostendekkendheid. Een eventuele onderdekking bij de reiniging en/of riolering moet worden gecompenseerd door een daarmee overeenkomende verhoging van het (gemiddelde) percentage WOZ-waarde.

Het valt op dat de in de begroting op de functies 931 en 932 geraamde opbrengst OZB ad € 10.650.000,- fors lager is dan als de OZB opbrengst op basis van de ten behoeve van de algemene uitkering (onderdeel eigen inkomsten) gehanteerde WOZ waarden in combinatie met de door de gemeente vastgestelde tarieven wordt berekend. Het verschil bedraagt € 1.070.000 (€ 11.720.000 min € 10.650.000,-). De lagere realisatie ten opzichte van de door de gemeente vastgestelde rekkentarieven is het gevolg van het moeten terugbetalen van een aantal opgelegde belastingen. Daarnaast heeft Vlissingen een hoog bestand leegstaande woningen en bedrijven.

Rioolheffingen

In het eind 2013 door de provincie akkoord bevonden concept Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) Vlissingen 2013-2017 is als beleidsuitgangspunt opgenomen dat de gemeente het beleid continueert dat in 2008 is ingezet om voor 2018 de vervangingsachterstand in te lopen. Hierbij moet het volgende worden opgemerkt. De achterstand die in 2008 bekend was, was gebaseerd op een onvolledige inspectie. Inmiddels heeft een volledige inspectie van het rioolstelsel uitgewezen dat de achterstand groter is dan in 2008 was voorzien. Dit betekent dat van de in 2008 geconstateerde €12 miljoen achterstand er weliswaar € 6 miljoen is ingelopen, maar dat er tevens voor € 6 miljoen aan extra achterstand is geconstateerd. Om in de resterende 5 jaar naar optimaal beheer toe te groeien is in het VGRP becijferd dat het noodzakelijk is in de periode 2014 -2018 (5 jaar) de lasten te verhogen met jaarlijks gemiddeld 9,2%.

De gemeenteraad heeft op 23 januari 2014 het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) Vlissingen 2013-2017 vastgesteld en de ambitie uitgesproken uit te gaan van optimaal beheer te realiseren in een termijn van 10 jaar (gerekend vanaf 2013) en het daarbij gewenste investeringsniveau, rekening houdend met de financiële mogelijkheden binnen de totale begroting. Hierdoor zou de noodzakelijke tariefstijging gedurende 10 jaar uitkomen op gemiddeld 6%.

De gemeenteraad heeft op 18 december 2014 op basis van een raadsvoorstel Voorziening Rioleringsplan besloten de investeringen voor vervangingsachterstand over 14 jaar te spreiden (tot 2028) zodat de pieken in de investeringen voorkomen worden, en de tarieven de komende jaren met ingang in de periode 2015 - 2021 met gemiddeld 9% te verhogen (met piek in 2015 van 25%).

Het doel hierbij is (volgens het raadsvoorstel) na deze jaren van verhoging de lasten voor de burgers niet onevenredig te laten stijgen. De extra opbrengsten uit rioolheffing tegenover de kosten van riool zullen in een egalisatievoorziening rioleringsplan worden gedoteerd. Deze voorziening wordt gebruikt om na 2028 te komen tot een zogenoemd ideaalcomplex waarbij de investeringen direct ten laste van de egalisatievoorziening gebracht kunnen worden. Het doel is wel dat de egalisatievoorziening aan het eind van de periode (60 jaar) op € 0 uitkomt. Het is daarom ook de bedoeling dat na 2028 de tarieven weer naar beneden bijgesteld om te voorkomen dat de egalisatievoorziening te hoog wordt.

-Formatie uitvoering GRP

Voor de komende planperiode is er, rekening houdend met de vervangingsachterstand 4,1 fte noodzakelijk voor alle gemeentelijke watertaken. Dit kan op onderdelen worden uitgezet bij de huidige medewerkers en wordt in samenwerking met andere gemeenten en het waterschap en externe partijen in uitvoering genomen. Voor het uitvoeren van alle verplichte zorgtaken zijn 2 fte extra noodzakelijk.

Bron: VGRP

Analyse

-Achterstand vervangingsinvesteringen

Is het oprekken van 2018 naar 2028 voor het inlopen van de achterstand vervangingsinvesteringen vanuit financieel oogpunt (kapitaalvernietiging en juridische claims) acceptabel?

-Ideaalcomplex

Het is opmerkelijk dat juist nu wordt gekozen voor de toegroeien naar een ideaalcomplex. Hierdoor moeten naast de kapitaallasten van de reeds geactiveerde investeringen, in het riooltarief een jaarlijks een extra 'spaarbedrag' opgenomen worden waaruit (op termijn) de gehele geraamde jaarlijkse vervangingsinvesteringen kunnen worden gedekt. Het rioolrecht zal door de dubbele lasten (kapitaallasten en sparen voor vervangingsreserve) meer stijgen dan strikt gezien noodzakelijk. Ook andere gemeenten gaan over tot het toewerken naar een ideaalcomplex, echter met een tarief gewenningsperiode van 10 tot 20 jaar en een berekening waarbij het rioolrecht zich uiteindelijk stabiliseert.

Kortom: een besluit dat op korte termijn zorgt voor lastenverzwaring welke wellicht beter gebruikt kan worden om de noodzakelijke lastenverzwaringen elders als gevolg van de artikel 12-situatie te mitigeren.

-Tariefsontwikkeling

Ook is het de vraag of de gevolgen voor tariefstelling juridisch houdbaar zijn. Voor het rioolrecht bestaat de wettelijke mogelijkheid om via het tarief vooraf gepland te sparen voor toekomstige vervangingsinvesteringen (art. 229b, tweede lid, onderdeel a, van de Gemeentewet). Ook deze spaarbedragen moeten op grond van het BBV aan een voorziening worden toegevoegd. In het jaar dat de vervangingsinvestering wordt gerealiseerd, komt deze als actief op de balans en kan de opgebouwde spaarvoorziening daarop in mindering worden gebracht. Via de spaarbedragen kan het opwaartse effect van vervangingsinvesteringen op het rioolrecht dus worden gemitigeerd (zie notitie Riolerings BBV en Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 30 578, nr. 6, pagina 14).

In de door Vlissingen gekozen variant stijgen de tarieven de eerste 7 jaar cumulatief 100% en gaan vanaf 2028 tot 2074 weer dalen tot onder het niveau van 2013. Met deze methode is geen sprake van mitigeren van opwaartse effecten maar komen de lasten juist extra ten laste van de huidige gebruikers c.q. belastingbetalers. Het is dus de vraag of met dit systeem de lasten in de eerste jaren niet onnodig hoog worden opgevoerd. De belastingrechter zou hierdoor kunnen concluderen dat de belastingverordening onverbindend is omdat de geraamde opbrengsten hoger zijn dan de lasten.

Berekening kostendekkendheid rioolheffingen

In de bijlage is een berekening opgenomen van de kostendekkendheid van de tarieven. In de berekening is sprake van een kostendekkingspercentage van ruim 120%. Dit wordt veroorzaakt omdat de onder de baten de hogere opbrengst ad € 1.133.000, - , als gevolg van de tariefsverhoging in 2015 met 25% t.o.v. 2014, is opgenomen. Onder de lasten is dit extra budget nog niet geraamd omdat de precieze besteding in 2015 nog onderzocht moet worden (zie bovenstaande toelichting op raadsbesluit in stellen voorziening). Bedoeling van de gemeente is de meeropbrengst in een voorziening te storten.

Conclusie rioolheffingen

Voor de berekening van het toegangskaartje artikel 12 kan worden geconcludeerd dat de rioolheffingen 2015 kostendekkend zijn. De aanvaardbaarheid vanuit financieel oogpunt (risico kapitaalvernietiging en juridische claims) van het oprekken van 2018 naar 2028 voor het inlopen van de achterstand vervangingsinvesteringen moet nader onderzocht worden. Normaliter dient achterstallig onderhoud binnen de termijn van de meerjarenraming ingelopen te worden.

Gelet op de noodzaak van het inlopen van het achterstallig onderhoud is de door de raad vastgestelde tariefsverhoging met 25% met ingang van 2015 acceptabel. Het tempo van de verdere tariefstijgingen is afhankelijk van de uitkomsten van het nader onderzoek.

Afvalstoffenheffing

In de bijlage is een berekening opgenomen van de kostendekkendheid van de tarieven. Uit de berekening blijkt dat er sprake van een kostendekkingspercentage van 100,3%

2.4. Conclusies

De artikel 12-aanvraag van de gemeente Vlissingen voldoet aan de algemene voorschriften waaraan moet worden voldaan om voor een aanvullende uitkering in aanmerking te komen. De aanvraag en de vastgestelde begroting 2015 zijn tijdig ingediend. Er is sprake van aanmerkelijk en structureel tekort en er is sprake van een redelijk peil van de eigen inkomsten.

3. Projecten, kapitaalgoederen en grondexploitatie

3.1. Projecten

Marinierskazerne

Het ministerie van Defensie werkt gezamenlijk met de gemeente Vlissingen en de Provincie Zeeland aan de bouw van de nieuwe marinierskazerne aan de Buitenhaven in Vlissingen. De nieuwe kazerne zal ruimte bieden aan zo'n 2.000 mariniers en een kleine 70 hectare (ca 140 voetbalvelden) groot zijn.

Op 27 februari 2014 heeft de gemeenteraad van Vlissingen besloten:

1. in te stemmen met het op (een) nader te bepalen tijdstip(pen) tussen medio 2015 en medio 2017, en volgens een nader te bepalen betalingsritme leveren van een éénmalige financiële bijdrage van maximaal € 3 mln. (prijspeil 1 januari 2013, index 2% per jaar) aan de provincie Zeeland, als bijdrage in de kosten van het door de provincie Zeeland aan de Staat der Nederlanden c.q. het ministerie van Defensie in bouwrijpe staat beschikbaar stellen van de ondergrond die benodigd is voor de bouw van de nieuwe Marinierskazerne op de locatie Buitenhaven bij Vlissingen, dan wel anderszins in relatie tot de ontwikkeling en de bouw van de Marinierskazerne op de locatie Buitenhaven bij Vlissingen te maken kosten;
2. deze éénmalige financiële bijdrage te activeren en af te schrijven in een nader, afhankelijk van de hoogte van het in de Marinierskazerne te investeren bedrag, te bepalen periode van minimaal 6 tot maximaal 15 jaar;
3. vanwege het specifieke karakter van de Marinierskazerne de opbrengst uit de OZB-heffing ten aanzien van de Marinierskazerne niet conform het bestaande beleid aan te merken als waardeontwikkeling, maar deze opbrengst aan te merken als extra opbrengst van de Marinierskazerne binnen de OZB;
4. de uit het hiervoor onder 2. genoemde voortvloeiende kapitaalslasten te dekken uit de netto meeropbrengst aan OZB welke voortvloeit uit het hiervoor onder 3. genoemde.

De Minister van Defensie heeft op 19 juni 2014 in Vlissingen een bestuursovereenkomst met de provincie getekend over de realisatie van de kazerne. De overeenkomst omvat werkafspraken over onderwerpen als de aankoop van grond, het bouwrijp opleveren van het terrein en het ruimtelijk mogelijk maken van de vestiging van de nieuwe kazerne.

Op 4 juli 2014 hebben Provinciale Staten het Inpassingsplan vastgesteld. Dit Inpassingsplan maakt de bouw van de kazerne feitelijk mogelijk; op basis van het Inpassingsplan kunnen vergunningen worden aangevraagd en verleend. Tevens zijn hierin de randvoorwaarden opgenomen waar de bebouwing en activiteiten aan moeten voldoen.

Op 3 juli 2014 gaf Defensie formeel opdracht aan het Rijksvastgoedbedrijf tot aanbesteding en begeleiding van de bouw van de Michiel Adriaansz de Ruyter Kazerne in Vlissingen. De aanbestedingsprocedure is op 13 januari 2015 gestart met de publicatie van de vooraankondiging van de aanbesteding op TenderNed door het Rijksvastgoedbedrijf.

De gemeente Vlissingen heeft zich contractueel verplicht in totaal € 3.376.000 bij te dragen aan de provincie Zeeland voor de realisatie van de marinierskazerne. De bijdrage wordt geactiveerd en afgeschreven op het moment van ingebruikname van de kazerne (verwacht wordt per 2020). De bijkomende rentelasten als gevolg van de voorfinanciering worden ook geactiveerd. De kapitaallasten van de investering worden

gedekt uit de netto meeropbrengst OZB van de kazerne voor een periode van minimaal 6 en maximaal 15 jaar. Gebaseerd op een WOZ-waarde van € 180 miljoen is de netto meeropbrengst OZB plm. € 55.000 per jaar. In de begroting 2015 zijn de volgende bijdragen geraamd en geactiveerd.

Investeringsplan Marinierskazerne:

Totaal	2015	2016	2017	2018
€ 3.376.000	€ 543.000	€ 554.000	€ 1.129.000	€ 1.150.000

De voor de kazerne benodigde gronden blijven eigendom van de gemeente Vlissingen en andere eigenaren (Rijk, Provincie, Waterschap). De beschikbaarstelling van de gemeentelijke gronden, ca. 22 ha inclusief gronden vm. Woonwagenschap, zal plaatsvinden via een erfpachtovereenkomst tussen Provincie en gemeente.

Deze gronden betreffen een gemeentelijk grond- en slibdepot, terrein van vm. Woonwagenschap, agrarische grond en vm. stortplaats nu nog in gebruik bij Naturistenvereniging. Het recent van het Woonwagenschap gekochte terrein is aangekocht voor een bedrag van € 1,- en ontvangen is een afkoopvergoeding ad € 250.000,- voor mogelijk toekomstig te maken saneringskosten.

De bestaande jaarlijkse pachtinkomsten zijn ca. € 2.000,- en komen te vervallen. De erfpachtcanon van de Provincie zal € 1,- gaan bedragen.

Deze gemeentelijke gronden hebben geen boekwaarde op de balans van de gemeente Vlissingen.

Analyse:

Voorbeeld van een besluit dat aan de ene kant voldoet aan regelgeving (artikel 61 BBV) maar waarbij de lasten wel naar de toekomst worden verschoven en daarmee de flexibiliteit van de begroting verder aan banden legt. Idealiter behoort deze bijdrage in activa van derden direct volledig ten laste van de reserve te worden gebracht.

Scheldekwartier

In 1995 is de gemeente Vlissingen, in samenwerking met het rijk en de provincie en De Schelde, een onderzoek gestart naar de verplaatsing van de scheepswerf uit de binnenstad. De Schelde wilde een deel van de activiteiten uit de stad van Vlissingen verplaatsen en Vlissingen wilde de vrijkomende ruimte graag benutten voor stadsontwikkeling.

In maart 1999 stelt De Schelde de gemeente Vlissingen in staat een bod uit te brengen op het Scheldeterrein. Tijdens het vier jaren durende onderhandelingsproces worden meerdere onderzoeken uitgevoerd. Op 13 mei 2002 ondertekenen de gemeente Vlissingen en De Schelde een intentieovereenkomst, waarin beide partijen hun rechten en verplichtingen vastleggen over de te onderzoeken mogelijkheden om overeenstemming te bereiken over de verkoop door De Schelde aan de gemeente Vlissingen van haar bedrijfsterrein. Vervolgens beginnen op 15 mei 2002 de onderhandelingen die dan nog bijna 2 jaar zullen duren. De uiteindelijke koopovereenkomst wordt op 12 maart 2004 door beide partijen ondertekend, waarmee ook de juridische levering een feit kan worden. Totale koopsom wordt als volgt gepresenteerd: waarde grond € 15 mln., externe bijdrage € 9 mln., sloopkosten € 16,8 mln., totaal € 40,8 mln.

Een belangrijk aspect in de ontwikkelingsvisie Scheldekwartier is de fasering van de gebiedsontwikkeling. Net als dat de ontwikkelingsvisie geen blauwdruk vormt, dient de realisatieplanning ook geen keurslijf te

zijn. De ontwikkelingsvisie heeft voldoende flexibiliteit in zich om te kunnen reageren op marktontwikkelingen. Echter, voor de korte termijn en voor de fasering van kosten en opbrengsten in de grondexploitatie, dient wel een reële realisatieplanning te worden aangenomen. In de ontwikkelingsvisie wordt een beeld van de concrete ontwikkelingen in de komende vijf jaar (2012 t/m 2016) beschreven en globaal de ontwikkelingen voor de totale looptijd. Uitgangspunt hierbij is een woningbouwprogramma van 1.400 – 1.800 woningen voor de totale looptijd van het Scheldekwardier.

Jaarrekening 2013:

De waardering van de gronden gaat uit van de toekomstige realisatie van grondverkoop. Deze verkoop zijn op korte termijn aanmerkelijk hoger dan de afgelopen jaren gerealiseerd. Verder is het accent gelegd op dure woningen (42% van het totaal) terwijl marktonderzoek welk ten grondslag ligt aan de in 2013 vastgestelde regiomarktafspraken uitwijst dat vooral behoefte is aan goedkope en middeldure woningen. Bij het hanteren van de realisatie conform het marktonderzoek worden de te realiseren opbrengsten aanzienlijk lager. De gemeente is ervan overtuigd dat haar ambitie met flankerend beleid is waar te maken. De gemeenteraad heeft op 30 mei 2013 besloten om gedurende de jaren 2013 – 2028 jaarlijks € 1 mln minder aan de grondexploitatie Scheldekwardier door te berekenen en verwerkt dit door middel van een bijdrage vanuit de programmabegroting toe te voegen aan de grondexploitatie Scheldekwardier. Hierdoor laat de grondexploitatie bruto alle uitgaven en inkomsten zien waarop € 1 mln in mindering komt. Deze bijdrage is vanaf de 1e herziening grondexploitaties 2013 ook als zodanig in deze grondexploitatie verwerkt.

Deze bijdrage is een reductie op de aan de grondexploitatie Scheldekwardier door te berekenen rente- en plankosten.

Recente aanpassingen

In de januari 2015 heeft / zal de raad besluiten de grondexploitatie van het Scheldekwardier bij te stellen met:

- een bijstelling van de kosten- en opbrengstenstijging van 2% naar 1,5% (vanaf 2016)
- een verlaging van de grondprijzen van middeldure en dure woningen met gemiddeld 4%
- een verlaging van het aantal geraamde woningen van 1829 naar 1710 (minder appartementen rondom het Dok)

Het exploitatieresultaat wordt als gevolg van deze maatregelen negatief bijgesteld met € 11 miljoen op contante waarde. In de vastgestelde begroting 2015 is hiervoor ten laste van de algemene reserve een aanvullende verliesvoorziening gevormd. De totale verliesvoorziening Scheldekwardier komt hiermee op € 23,3 miljoen. Door het raadsbesluit neemt het risicoprofiel af met € 7,6 miljoen naar 4 miljoen. Voor het resterende risico van 4 miljoen is geen afzonderlijke reserve gevormd.

Analyse

Ook met de laatste aanpassingen van het plan blijft het plan Scheldekwardier een extreem risicovol plan. Door de hoge boekwaarde is de flexibiliteit in het plan qua minimaal te behalen opbrengsten zeer gering. De enige mogelijkheid om de reeds gemaakt kosten goed te maken is door een fors aantal woningen/appartementen te bouwen met een hoge residuele grondwaarde.

De jaarlijkse bijdrage ad € 1 miljoen vanuit de programmabegroting toe te voegen aan de grondexploitatie Scheldekwartier komt de inzichtelijkheid van de grondexploitatie niet ten goede. Het plan dient volledig belast te worden met de rente en plankosten. Voor een eventueel daaruit voortvloeiend negatief exploitatieresultaat dient vervolgens een verliesvoorziening te worden getroffen.

De jaarlijkse bijdrage vanaf 2015 t/m 2030 vanuit de reguliere begroting ad € 275.000,- aan de grondexploitatie Scheldekwartier voor de aanleg van de Aagje Dekenstraat kan vooralsnog gehandhaafd blijven omdat de nieuwe weg ook gedeeltelijk van algemeen nut is voor het gebied buiten het gebied Scheldekwartier. Bij het nader onderzoek naar het realiteitsgehalte van de grondexploitaties zal de precieze lastenverdeling verder beargumenteerd worden.

Het is opvallend dat de gemeente voor de grondexploitatie nog een rentepercentage van 4,5% hanteert. De reeds aangetrokken geldleningen voor het plan (projectfinanciering) hebben een gemiddeld percentage van 4% en het rentepercentage van nieuw aan te trekken leningen ligt beduidend onder de 4%.

Door de als optimistisch te kwalificeren vigerende grondexploitatie is het niet onwaarschijnlijk of zelfs voorspelbaar dat de gemeente binnen enkele jaren met forse nieuwe tegenvallers geconfronteerd zal worden.

Dit risico is inherent aan grondexploitatie en kan zich in iedere gemeente voordoen. Voor Vlissingen echter, in een artikel-12 situatie of net uit een artikel-12 traject, zal een nieuwe omvangrijke tegenvaller betekenen dat de saneringsperiode van de negatieve algemene reserve nog langer wordt en/of dat een nieuwe artikel 12-aanvraag moet worden gedaan.

Dit is naar onze mening onacceptabel omdat hiermee de gemeente te lang bestuurlijk en financieel aan banden wordt gelegd.

Binnen de artikel 12-procedure zullen jaarlijks, te beginnen in 2015, alle grondexploitaties worden hergecalculeerd op basis van realistische parameters. Tekorten dienen via het ophogen van de voorzieningen ten laste van de algemene reserve worden gedekt. De saneringstermijn van binnenlijns (=gedeelte van negatieve algemene reserve dat verband houdt met tekorten grondexploitatie) gespecificeerde negatieve algemene reserve moet nog bepaald worden. Vooralsnog wordt door ons uitgegaan van 10 jaar.

Advies:

1. Al dan niet met externe ondersteuning een grondexploitatie Scheldekwartier vervaardigen waaraan de gemeente, de provincie en het rijk (de artikel-12 inspecteur) zich committeren. De uitkomst van deze berekening gebruiken als input voor de berekening van de te vormen verliesvoorziening, het begrotingstekort en de te saneren algemene reserve. Binnen het artikel-12 traject zal er een jaarlijkse herziening zijn.
2. Verder dient voorkomen te worden dat de grondexploitatie Scheldekwartier na de artikel-12 periode wederom een te grote belasting kan gaan vormen voor de reguliere begroting. Hiermee krijgt de gemeente de kans verder financieel op orde te komen.

Kenniswerf

Het college van B&W en de gemeenteraad van Vlissingen hebben in mei 2013 de actualisatie van de structuurvisie Vlissingen 2020 vastgesteld. In de structuurvisie worden de toekomstige (ruimtelijke) ontwikkelingen in Vlissingen beschreven. Eén van de speerpunten in de structuurvisie is de ontwikkeling van het gebied Stadshavens. In deze ontwikkeling is ruimte voor wonen en voorzieningen op en aan het water,

onderwijs, maritieme & innovatieve bedrijvigheid en jachthavenontwikkeling. Als onderdeel van het gebied Stadshavens ontwikkelt de Kenniswerf (inclusief de Binnenhavens) zich van een oud industriegebied naar een moderne woon-, werk- en studeeromgeving met in de Binnenhavens ruimte voor onder andere kennisintensieve en nautische bedrijvigheid, onderwijs, onderzoek en waterrecreatieve voorzieningen. Met de in 2011 vastgestelde visie Binnenhavens wordt hieraan invulling gegeven.

De ontwikkelstrategie voor de Kenniswerf (inclusief de Binnenhavens) is gebaseerd op een bottom-up ontwikkeling. Deze strategie gaat uit van een groeiemodel, waarbij gefaseerd en per deelgebied ontwikkelingen op gang worden gebracht. Op basis van deze aanpak is in 2008 de grondexploitatie Kenniswerf fase 1 ingesteld, in 2010 de grondexploitatie Kenniswerf fase 2 en in 2011 de grondexploitatie Kenniswerf fase 3 (Binnenhaven West) en begin 2014 fase 4 (Binnenhaven Oost).

In de ontwikkeling van het oostelijke deel van de binnenhavens speelt een complex vraagstuk rondom het (achterstallig) onderhoud en vervanging van de kades.

Financieel overzicht grondexploitatie kenniswerf (fase 1 t/m 4)

X € 1 mln.

	Fase 1	Fase 2	Fase 3	Fase 4	Totaal
Boekwaarde	11,84	6,67	4,68	6,17	29,36
Resultaat NCW	-/- 5,57	-/- 0,13	0,31	-/- 0,01	-/- 5,4
Voorziening	5,58	0,83	-	-	6,41

Bron: 2^e herziening 2014 + jaarrekening 2013 (voorzieningen)

Stand 2^e herziening 2014 volgens opgaaf gemeente

Kenniswerf fase 1: De herstructurering van dit bestaande bedrijventerrein is nagenoeg gereed. Er resteren nog twee ontwikkellocaties, namelijk de kavel aan de Edisonweg Noord en de Edisonweg Zuid. Voor het eerstgenoemde kavel is concrete interesse van een ontwikkelende partij. De verkoop van het bedrijfspand aan de Edisonweg 8a is nog niet geëffectueerd omdat koper de financiering nog niet rond heeft.

Kenniswerf fase 2: Dit bedrijventerrein is gereed voor bedrijfsuitgifte. De sanering van de NS gasfabriek is nagenoeg afgerond en de verlichting in dit deelgebied wordt aangelegd. Met NS wordt nog onderhandeld over de verwerving van enkele restgronden. De bedrijven TEAM en Orionis hebben zich reeds gevestigd op dit bedrijventerrein. Orionis heeft onlangs bedrijfsgronden van de gemeente overgenomen (en TEAM heeft concrete interesse in extra bedrijfsgronden als gevolg van concrete uitbreidingsplannen. De interesse in kantoorgronden rondom het Witte Huis is nog altijd beperkt. Het Witte Huis zelf wordt tot oktober verhuurd.

Kenniswerf fase 3: Dit deelgebied beslaat de westelijke landtong. Het terrein is grotendeels gereed gemaakt voor bedrijfsuitgifte. Het eerste deel is bouwrijp gemaakt, het talud is verhard en er zijn saneringsmaatregelen getroffen. Er bestaat volop interesse voor de afname bedrijfsgronden. Er lopen onderhandelingen met verschillende partijen over de uitgifte. Daarnaast is er concrete interesse in de aankoop van de bestaande lasloods. In september vindt de eindafrekening plaats van de Yacht Valley subsidie.

Kenniswerf fase 4: Dit deelgebied beslaat de oostelijke landtong en het aangrenzende deel aan de Prins Hendrikweg. Aan de bestaande damwand c.q. kade zal (tijdelijk) onderhoud plaatsvinden, zodat het terrein geschikt blijft voor bedrijfsuitgiftes. Voor de terreinen is budget voor het bouwrijp maken gereserveerd. Net

als bij de westelijke landtong bestaat er voor dit deelgebied volop interesse voor de afname van bedrijfsgronden. Voor een aantal terreinen geldt dat ze tijdelijk worden verhuurd

Conclusie: een omvangrijk transformatieproject waarbij onder andere het (achterstallig) onderhoud en de eventuele vervanging van kades een risicofactor is en daarom zo spoedig mogelijk in kaart moet worden gebracht.

3.2. **Kapitaalgoederen**

In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen is het volgende opgenomen:

'Naar aanleiding van de uitkomsten van de begrotingsscan en eerste interne aanvullende inventarisatie van het onderhoud op de kapitaalgoederen is geconstateerd dat er achterstallig onderhoud op de kapitaalgoederen is en lijkt de in de Zomernota 2014 ingeboekte bezuiniging niet realistisch. Om deze reden is de bezuiniging teruggedraaid.

Op basis van alle beleidsdocumenten en nader onderzoek zal in 2015 een financiële totaalvertaling gemaakt worden van het achterstallig onderhoud op kapitaalgoederen.'

De gezamenlijke toezichthouders (12 provincies en BZK) hebben afgesproken in 2015 gemeenschappelijk onderzoek te doen naar het onderhoud van gebouwen en wegen en kunstwerken. (kunstwerken zijn o.a. bruggen, viaducten en dijken). Hiervoor wordt het onderstaande, door de gemeente invulde, formulier gebruikt. Onderstaande informatie behoort in de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen opgenomen te zijn. In de paragraaf is momenteel wel veel beleidsinformatie opgenomen maar ontbreekt veelal onderstaande informatie.

<p>Wordt er gebruik gemaakt van een systematiek om het onderhoudsniveau te meten? bv. CROW-normen (niveau C is het minimumniveau is om kapitaalvernietiging bv. NEN 2767 conditieniveaus (4=minimumniveau 5=slecht en 6 zeer slecht)/direct vervangen)te voorkomen)</p> <p>Zo ja, op welk niveau worden de kapitaalgoederen onderhouden (of onbekend)?</p>	<p>Gebouwen Wegen Kunstwerken</p> <p>Gebouwen Wegen Kunstwerken</p>	<p>ja Crow ja</p> <p>Onbekend basis basis</p>
<p>Wordt het onderhoudsniveau t.o.v. 2014 verlaagd?</p> <p>Zo ja, wat was het oude niveau?</p>	<p>Gebouwen Wegen Kunstwerken</p> <p>Gebouwen Wegen Kunstwerken</p>	<p>Nee ja Nee</p> <p>Nvt basis nvt</p>
<p>Worden de beschikbare budgetten voor onderhoud in de meerjarenraming verlaagd?</p>	<p>Gebouwen Wegen Kunstwerken</p>	<p>Nee Nee Nee</p>

Zo ja, met hoeveel?	Gebouwen Wegen Kunstwerken	% % %
Zijn de in de begroting opgenomen budgetten voor regulier en groot onderhoud voldoende om het vastgestelde kwaliteitsniveau te handhaven?	Gebouwen Wegen Kunstwerken	nee Nee nee
Wordt er jaarlijks voor groot onderhoud gereserveerd? (Activeren is niet toegestaan conform het BBV)	Gebouwen Wegen Kunstwerken	Nee Nee nee
Wordt er melding gemaakt van achterstallig onderhoud (lager dan niveau C)?	Gebouwen Wegen Kunstwerken	ja Ja Ja
Zo ja, hoe groot?	Gebouwen Wegen Kunstwerken	2.000.000 6.000.000 200.000
Is er een voorziening of reserve gevormd om het achterstallig onderhoud uit te kunnen betalen?	Gebouwen Wegen Kunstwerken	nvt Nee Nee
Zo nee, wordt het achterstallig onderhoud binnen de meerjarenraming financieel ingelopen?	Gebouwen Wegen Kunstwerken	nee nee nee

De bedragen voor achterstallig onderhoud zijn gebaseerd op een recent door de gemeente gemaakte voorlopige financiële inschatting aan de hand van ervaringscijfers en aanwezige formatie. Hierin is nog niet meegenomen de eventuele extra benodigde personele capaciteit voor de organisatie. Het is dus nog een globale inschatting.

Momenteel wordt onderzoek gedaan naar het onderhoudsniveau en de mate van achterstallig onderhoud achterstand van diverse kapitaalgoederen.

Uitleg Groot onderhoud reconstructies etc (zie ook www.commissiebbv.nl/begroten/notities)

-Reconstructie

Het herstellen van een kapitaalgoed in de oorspronkelijke staat.

-Reconstructie van een weg

Maatregelen om de verharding en de inrichting van de weg aan te passen aan de huidige eisen.

-Rehabilitatie van een weg

Maatregelen om de kwaliteit van de verharding weer op het gewenste niveau te brengen zonder de inrichting van de weg aan te passen, en waarbij de levensduur wordt verlengd.

Conclusie

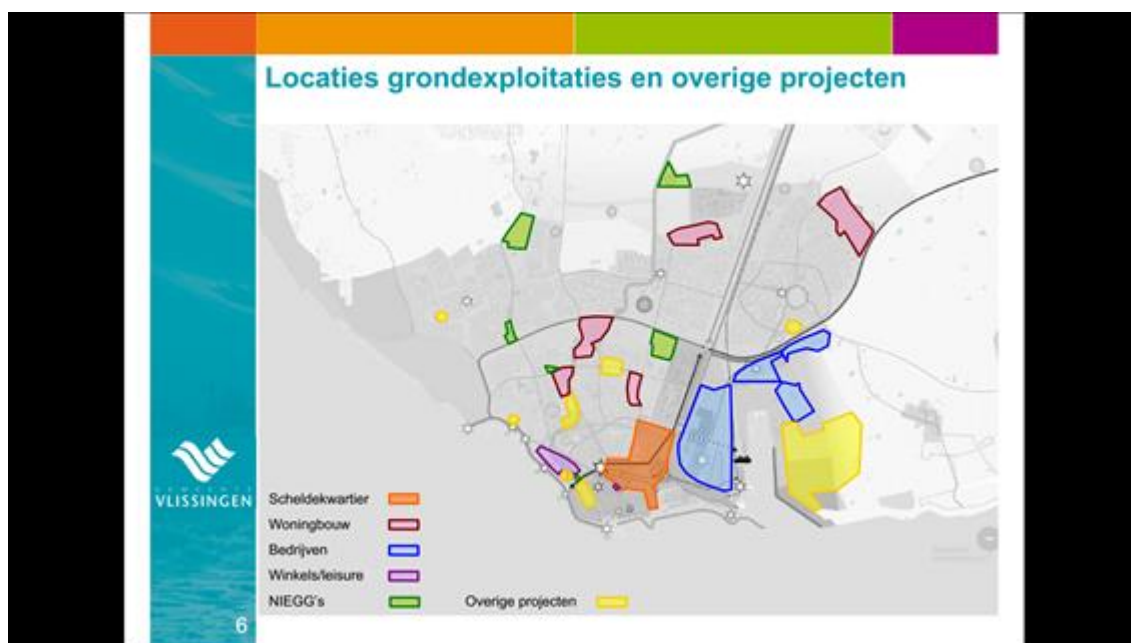
De door de gemeente aangedragen voorlopige en globale inschattingen van het tekort op de reguliere onderhoudsbudgetten en het totaal van het achterstallig onderhoud zijn op hoofdlijnen verwerkt in de door de provincie voorgestelde correctie van het begrotingssaldo in hoofdstuk 4.3 van dit verslag.

Het vaststellen van de omvang van achterstallig onderhoud en het tempo van inlopen zal een belangrijk punt zijn in het komende artikel 12-onderzoek. Hierin dient ook de achterstand in het onderhoud en vervanging van riolering worden meegenomen (de lasten hiervan zullen overigens ten laste dienen te komen van de rioolheffing). De paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen in de begroting biedt momenteel onvoldoende inzicht in het niveau van onderhoud en de (eventuele) mate van achterstallig onderhoud.

3.3. Grondexploitatie

In de door de raad vastgestelde nota Grondbeleid uit 2013 is vastgelegd dat de grondexploitaties 2 x per jaar geactualiseerd worden.

Voor een actueel overzicht van alle grondexploitaties (zowel in exploitatie als niet in exploitatie) wordt verwezen naar de door de gemeente opgestelde 2^e herziening 2014 (raadsbesluit 5-2-2015) en de bijhorende paragraaf grondbeleid.

Voor een oordeel over de financiële haalbaarheid geldt dat alle parameters die aan de berekeningen ten grondslag liggen nader onderzocht moeten worden. Hierbij kan gedacht worden aan het uitgiftetempo, de grondprijzen, de inflatie en rentepercentages en de looptijd van de plannen.

3.4. Conclusies

In het komende artikel 12-onderzoek zal nadrukkelijk nader onderzoek moeten worden gedaan aan het realiteitsgehalte van de grondexploitatieberekeningen. Voor het plan Scheldekwardier in het bijzonder zal al dan niet met externe deskundigheid de realiteitswaarde van grondexploitatie moeten worden vastgesteld. Aan een eventueel realistischer scenario dienen gemeente, de provincie en het rijk (de artikel 12-inspecteur) zich te committeren. Binnen het artikel-12 traject zal er een jaarlijkse herziening zijn gecombineerd met de halfjaarlijkse gemeentelijke herzieningen.

Verder dient voorkomen te worden dat de grondexploitatie Scheldekwardier na de artikel-12 periode wederom een te grote belasting kan vormen voor de reguliere begroting. Hiermee krijgt de gemeente de kans om verder financieel op orde te komen. In hoofdstuk 4.3 wordt door ons voorgesteld de grondexploitatie Scheldekwardier verder te ontvlechten van de reguliere exploitatie door de jaarlijkse bijdrage ad € 1 miljoen aan het plan (de 'reductie') te schrappen. Het negatieve effect hiervan op de grondexploitatie ad € 10,7 op contante waarde dient te worden opgevangen door een extra verhoging van de verliesvoorziening Scheldekwardier ten laste van de algemene reserve.

Het vaststellen van de omvang van achterstallig onderhoud en het tempo van inlopen zal een belangrijk punt zijn in het komende artikel 12-onderzoek. Hierin dient ook de achterstand in het onderhoud en vervanging van riolering worden meegenomen. Ook het recent gesignaleerde probleem van vervanging en achterstallig onderhoud van de kademuren in de binnenhavens moet hierin meegenomen worden.

De uitkomst van het bovenstaande zal belangrijke input zijn voor de berekening van de te vormen verliesvoorziening, het begrotingstekort en de te saneren algemene reserve

4. Beschrijving en analyse van de financiële positie

4.1. Algemeen

Voor de financiële kengetallen en ratio's wordt verwezen naar de begrotingsscan 2014. Zodra de jaarrekening 2014 is verschenen zullen de kengetallen worden geactualiseerd aan de hand van de balans per ultimo 2014. De in 2014 getrokken conclusie dat Vlissingen gerelateerd aan de omvang van de exploitatie een hoge schuld heeft en dat dit voor een groot deel wordt veroorzaakt door de financiering van grondexploitatie, blijft echter onveranderd.

In paragraaf 4.2 zijn de rekeningsresultaten voor bestemming, de resultaten na bestemming en het door de provincie berekende structurele saldo per rekeningsjaar opgenomen.

Paragraaf 4.3 is de belangrijkste paragraaf omdat hier de financiële ontwikkelingen in de periode 2014 – 2018 worden weergegeven en het structurele saldo in 2018 wordt berekend. Dit laatste is belangrijk omdat dat dit saldo wordt getoetst aan het drempelbedrag (tekort) om voor een artikel-12 procedure in aanmerking te komen. Verder zijn hier de door de provincie voorgestelde correcties op het begrotingssaldo en de algemene reserves opgenomen. Onderwerpen als Orionis, de herverdeling van het gemeentefonds, de decentralisaties, de renteberekening en het Deltadividend zijn afzonderlijk toegelicht.

4.2. Ontwikkeling rekeningsresultaten en reserves 2006 - 2014

In onderstaande tabel zijn de rekeningsresultaten voor bestemming, de resultaten na bestemming en het zogenaamde structurele saldo per rekeningsjaar opgenomen. Het structurele saldo is het resultaat na bestemming gecorrigeerd voor alle incidentele baten en lasten. Hiervoor is het door de gemeente opgestelde overzicht van incidentele baten en lasten gebruikt, en waar noodzakelijk aangevuld. De correctie werd bemoeilijkt doordat het door de gemeente aangeleverde overzicht van incidentele baten en lasten vaak (te) summier was en daardoor wellicht niet compleet. De aanvullende correctie van de toezichthouder heeft zich geconcentreerd op de eventuele structurele onttrekkingen (en toevoegingen) aan reserves. Verder was de uitsplitsing van het Deltadividend in een structureel en incidenteel gedeelte vrijwel jaarlijks aan veranderingen onderhevig. Dit bemoeilijkt een over de jaren consistente correctie van het Deltadividend. Het door de toezichthouder berekende saldo is hierdoor niet meer, maar ook niet minder, dan een beredeneerde inschatting.

De standen van de reserves per 1 januari zijn ontleend aan de begrotingen.

X € 1000

	Resultaat voor bestemming	Resultaat na bestemming	Structureel Saldo	Stand algemene reserve per 1/1	Stand bestemmingsreserves per 1/1
2006	8.885	5.875	-1130	4.173	10.608
2007	-5.472	-802	-584	5.083	5.538
2008	7.399	4.462	75	4.200	8.092
2009	-2.121	4.268	-206	4.650	4.827
2010	8.219	426	399	5.028	9.127
2011	-7.484	1.313	683	11.879	2.445
2012	-86	1.313	1.003	12.406	13.814
2013	2.058	2.307	1.513	8.738	8.991
2014				13.474	5.596

Uit het bovenstaande blijkt dat het structurele saldo zich tot en met 2013 positief ontwikkelt. Dit komt min of meer ook tot uitdrukking in de ontwikkeling in de omvang van de algemene reserve. Aan de ontwikkeling van het totaal van de bestemmingsreserve is lastiger een conclusie te verbinden omdat bestemmingsreserves naar hun aard bedoeld zijn op enig moment te worden ingezet. Bovenop de positieve ontwikkeling van de algemene reserve moet vermeld worden dat Vlissingen in dezelfde periode voor een bedrag aan € 32 miljoen aan voorzieningen heeft gevormd voor de verliezen op de grondexploitaties.

Tot en met 2013 was er dus ondanks de economische tegenwind sprake van een positieve ontwikkeling in de rekeningsresultaten. Tegelijkertijd is de schuldpositie door de grondexploitatie en in mindere mate door het ruimhartig activeringsbeleid tot recordhoogte opgelopen.

4.3. Begroting 2014 en 2015

Onderstaande cijfersopstellingen zijn ontleend aan soortgelijke overzichten in de vastgestelde programmabegrotingen 2014 en 2015. Hier zijn ook alle posten stuk voor stuk van toelichting voorzien.

Begroting 2014				
+ = positief resultaat/lagere uitgaaf/hogere inkomst (voordeel)				
- = negatief resultaat/hogere uitgaaf/lagere inkomst (nadeel)				
bedragen * € 1.000	2014	2015	2016	2017
Vertretpunt Kadernota 2014				
Programmabegroting 2013 na wijzigingen	398	-447	665	665
3.2.1 Actualisatie budgetten bestaand beleid	-967	-930	-730	-877
Totaal Vertretpunt Kadernota 2014	-569	-1.377	-65	-212
Kadernota 2014				
3.2.2 Financiële uitgangspunten 2014-2017	-225	-430	-760	-1.600
3.2.3 Investeringsplan 2014-2017	-80	-150	-135	-610
3.2.4 Algemene uitkering	-	-	-	1.107
3.2.5 Effecten regeerakkoord conform miljoenennota	-468	-2.187	-2.635	-2.922
3.2.6 Effecten regeerakkoord na miljoenennota	17	-182	-1.203	-1.937
Totaal Kadernota 2014	-756	-2.949	-4.733	-5.962
Begrotingsaldo Kadernota 2014	-1.325	-4.326	-4.798	-6.174
Actualisatie Kadernota 2014				
3.2.7 Aanvulling Orionis Walcheren	-1.169	-675	-675	-342
3.2.8 Uitwerking Kadernota 2014	-29	-192	-728	-780
Totaal actualisatie Kadernota 2014	-1.198	-867	-1.403	-1.122
Programmabegroting 2014-2017-	-2.523	-5.193	-6.201	-7.296
3.2.9 Voorgestelde bezuinigingen				
Bijstellen inflatie (bij Kadernota 2014 € 500.000 p.j.)	433	433	433	433
Inzet buffer rijksbezuinigingen	500	500		
Bezuiniging WMO	737			
geen dotatie rente algemene reserve	678			
Veiligheidsbeleid	34			

Verkeersmaatregelen	50			
Milieubeleid	50			
RUD	41			
Bezuinigingen (gemeente van de toekomst)		4.260	5.768	6.863
Totaal voorgestelde bezuinigingen	2.523	5.793	6.201	7.296
Begrotingsaldo Programmabegroting 2014-2017	-	-	-	-
Begroting 2015				
+ = positief resultaat/lagere uitgaaf/hogere inkomst (voordeel)				
- = negatief resultaat/hogere uitgaaf/lagere inkomst (nadeel)				
bedragen *€1.000	2015	2016	2017	2018
Vertretpunt Programmabegroting 2014-2017				
Programmabegroting 2014 taakstellingen	-4.260	-5.768	-6.863	-6.863
Totaal Vertretpunt Zomernota 2014	-4.260	-5.768	-6.863	-6.863
Actualisatie Programmabegroting 2015				
3.2.1 Dividend Delta	-1.100	-1.100	-1.100	-1.100
3.2.2 VRZ/SGB verdeelsleutel	-200	-250	-300	-350
3.2.3 Bijdrage VRZ in éénmalige kosten	-30			
3.2.4 IHP Onderwijshuisvesting	380	380	380	380
3.2.5 Niet te realiseren bezuinigingen voorgaande jaren	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
3.2.6 Algemene uitkering	750	1.400	1.400	980
3.2.7 Bestuursrapportage 2014		-182	-186	-189
	-1.200	-752	-806	-1.279
3.3 Financiële uitgangspunten 2015-2018				
Doorrekenen financiële uitgangspunten	-1.325	-899	-600	-449
Toevoegen jaarschijf 2018				-765
	-1.325	-899	-600	-1.214
3.4 Oplossingsrichtingen zonder ombuigingen				
3.4.1 Onvoorzien	200	200	200	200
3.4.2 Frictiekosten bezuinigingen voorgaande jaren	250			
3.4.3.Inzet buffer algemene uitkering rijksbezuinigingen	309	478	293	293
3.4.4 Inflatie opgenomen als stelpost laten vervallen	750	1.000	1.250	1.250
	1.509	1.678	1.743	1.743

	2015	2016	2017	2018
3.5 Uitwerking thema's Zomernota 2014				
3.5.1 Decentralisaties/minimabeleid	neutraal	neutraal	neutraal	neutraal
3.5.2 Scheldekwartier (storting in reserve)	-1.100	-1.100	-1.100	-1.100
3.5.3 Sport	-	500	1.000	1.500
3.5.4 Cultuur	-	700	1.400	2.100
3.5.5 a. Pilot leefbaarheid (burgerparticipatie)	-100	-100	-100	-100
3.5.5 b. Openbare ruimte (bezuiniging wordt hieronder weer geschrapt)	350	600	850	1.100
3.5.6 Nieuw Verbreed gemeentelijk rioleringsplan (VGRP)	neutraal	neutraal	neutraal	neutraal
3.5.7 Organisatie	450	900	1.350	1.800
Overige				
3.5.8 Investeringsvolume minderen	300	400	500	600
3.5.9 Plannen van aanpak uit Programmabegroting 2014	786	882	883	883
3.5.10 Stofkam	500	500	500	500
3.5.11 Frictiekosten	-6.000			
	-4.814	3.282	5.283	7.283
Saldo Zomernota 2014	-10.090	-2.459	-1.243	-330
3.6 Aanpassingen na Zomernota 2014				
3.6.1 Septembercirculaire	-274	68	311	532
3.6.2 Onttrekking algemene reserve	-498	498		
3.6.3 Correctie Bestuursrapportage 2014	-182			
3.6.4 Toeristenbelasting	25	50	50	50
3.6.5 Motie "Zomernota 2014"	-25	-50	-50	-50
3.6.6 Tekort Orionis Walcheren	-3.123	-2.299	-1.775	-1.105
3.6.7 Doorrekenen financieel uitgangspunt inflatie	-1	134	272	352
3.6.8 Openbare ruimte (correctie eerder opgevoerde bezuiniging)	-350	-600	-850	-1.100
3.6.9 Diversen	618	428	672	210
	-3.810	-1.771	-1.370	-1.111
Begrotingssaldo Programmabegroting 2015 (A)	-13.900	-4.230	-2.613	-1.441

	2015	2016	2017	2018
Uitsplitsing incidenteel - structureel (conform programmabegroting)				
Frictiekosten	6.000			
GGD	55			
Bijdrage GR Veiligheidsregio	30			
Vlissingen 700 jaar	100			
Onvoorzien	200			
Orionis	1.734			
Incidentele lasten (B)	8.119	0	0	0
Structureel saldo op basis vastgestelde begroting (A-B=C)	-5.781	-4.230	-2.613	-1.441
-Sanering tekort alg reserve ultimo 2015 ad 516.000 in 4 jaar		-129	-129	-129
-Sanering tekort alg reserve ultimo 2016 ad 4.230.000 in 4 jaar			-1.058	-1.058
-Sanering tekort alg reserve ultimo 2017 ad 2.613.000 in 4 jaar				-653
-Sanering neg. alg reserve grondexpl. (€ 11 mln in 10 jaar)		-1.100	-1.100	-1.100
Totaal sanering neg. Alg. reserve (D)	0	-1.229	-2.287	-2.940
Structureel saldo inclusief sanering alg. reserve (C+D=E)	-5.781	-5.459	-4.900	-4.381
Ontwikkeling algemene reserve (exclusief sanering)				
Alg reserve per 1/1 (incl. onttrekking vz Scheldekwardier 11mljn)	2.384	-11.516	-15.746	-18.359
Begrotingstekort (A)	-13.900	-4.230	-2.613	-1.441
Stand 31/12 (excl. rente)	-11.516	-15.746	-18.359	-19.800

Uit bovenstaande tabel blijkt dat dat de programmabegroting **2013-2017** na wijzigingen voor iedere jaar-schijf met uitzondering van 2015 nog een positief saldo liet zien.

De programmabegroting **2014-2018** is met de door de raad geaccordeerde bezuinigingsmaatregelen nog sluitend in 2014, maar laat een oplopend tekort zien tot in de jaren 2016 t/m 2018.

De vastgestelde programmabegroting **2015-2018** tenslotte laat, na een omvangrijke ombuigingsoperatie, een tekort zien van € 5,7 miljoen in 2015 afnemend tot € 1,4 miljoen in 2018.

Als hier de jaarlijkse saneringsbijdrage(n) voor de negatieve algemene reserve bij opgeteld worden resulteert het structurele begrotingstekort ad afgerond € 4,4 miljoen in 2018 (het laatste jaar van de meerjarenraming). Dit tekort moet worden afgezet tegen het drempelbedrag ad afgerond € 2,5 miljoen voor het aanmerkelijk tekort om voor artikel-12 in aanmerking te komen.

Voor de berekening van de jaarlijkse saneringskosten van de negatieve algemene reserve is een opsplitsing aangebracht in een gedeelte gerelateerd aan het treffen van de verliesvoorziening grondexploitatie Scheldekwardier ad € -11.000.000 en een resterend deel algemene reserve ad € -516.000 . Dit is gedaan

omdat voor de normale negatieve algemene reserve een saneringstermijn van 4 jaar geldt terwijl voor het gedeelte gerelateerd aan de grondexploitaties de saneringstermijn kan oplopen tot meer dan 10 jaar. Vooral nog is dit alleen gedaan voor recente mutaties (2014/2015), in het vervolgonderzoek voor het artikel 12- rapport van de inspecteur zal ook onderzoek moeten worden gedaan naar eerdere mutaties in de algemene reserve voor een zo correct mogelijke splitsing van de algemene reserve in een algemeen gedeelte (saneringstermijn 4 jaar) en een grondexploitatie-gerelateerd gedeelte (saneringstermijn 10 jaar).

Bovenstaande rekenexercitie is alleen gedaan om te bepalen of op basis van de vastgestelde (meerjaren)begroting 2015-2018 wordt voldaan aan het toegangkaartje voor artikel 12. De berekening en onderbouwing van een eventuele artikel 12-bijdrage vindt pas plaats in het artikel 12 –rapport van de inspecteur. Wij adviseren om hierin o.a. de volgende correcties in de programmabegroting mee te nemen (bedragen zijn indicatief):

- vervallen jaarlijkse bijdrage ('reductie') aan Scheldekwartier ad € 1.000.000,-
- vervallen jaarlijkse storting in reserve Scheldekwartier ad € 1.000.000,-
- verlaging jaarlijks Deltadividend van € 1.200.000,- naar € 0,-
- verhoging onderhoudsbudgetten (indicatief!) met structureel € 1.700.000,-
- decentralisaties (voorstel: budgettair neutraal ramen)

En de volgende mutaties in de algemene reserve:

- Onttrekking t.b.v. sanering achterstallig onderhoud (€ 8.000.000,- totaal, indicatief!)
- Toevoeging voordeel Orionis (raad 18-12-2014) ad € 531.000,-

En de volgende mutaties in de algemene reserve gerelateerd aan grondexploitaties:

- Onttrekking t.b.v. ophogen verliesvoorziening Scheldekwartier ad € 11.000.000,- (is al bij bovenstaande tekortberekening betrokken)
- Onttrekking t.b.v. ophogen verliesvoorziening Scheldekwartier ad € 10.700.000,- (dit is dit contante waarde van het vervallen van de jaarlijkse bijdrage vanuit de begroting ad € 1.000.000,-)
- Herziening parameters grondexploitaties: PM, in 2015 gezamenlijk in kader art.12 te onderzoeken
- Onttrekking t.b.v. afboeking Britannia ad € 2.200.000,-
- Onttrekking t.b.v. afboeking HKPD (2e herziening grondexpl.) ad € 600.000,-
- Toevoeging saldo 2e herziening grondexpl. 2014 ad € 400.000,-
- Onttrekking t.b.v. afboeking A. Coortelaan (studentenhuisvesting) ad € 2.075.000,-

De belangrijkste oorzaken van de snel verslechterende financiële positie van de gemeente Vlissingen zijn gelegen in de doorwerkende rijksbezuinigingen, de crisis in de bouw- en vastgoedsector en oplopende aantallen bijstandsgerechtigden. Tezamen met het feit dat de begroting van de gemeente Vlissingen in hoge mate inflexibel is door een hoog aandeel kapitaallasten en het lage weerstandsvermogen heeft dit geleid tot de nu ontstane tekortsituatie.

De recent door de gemeente aangedragen indicatie van het totaal aan achterstallig onderhoud op kapitaalgoederen en structureel te lage onderhoudsbudgetten moeten nog nader onderbouwd worden. Opmerkelijk is dat deze zomer het college hierop nog € 1,1 miljoen op wilde bezuinigen. Voor een nadere analyse van de financiële positie in historisch perspectief wordt verwezen naar in september 2014 uitgebrachte begrotingsscan 2014 en paragraaf 4.3.

Orionis

De gemeenschappelijke regeling Orionis voert voor de Walcherse gemeenten Middelburg, Veere en Vlissingen de Participatiewet uit. Orionis is op 1 januari 2012 ontstaan door de samenvoeging van de gemeenschappelijke regelingen Sociale Dienst Walcheren (tevens kredietbank Walcheren) en het Arbeidsintegratiebedrijf Walcheren.

Met instemming van de accountants en goedgekeurd door GS is er in 2013 een voorziening 'reorganisatiekosten' ad € 3.740.000, - gevormd ten laste van de reserves. Hierdoor ontstond een negatieve reserve ter grootte van hetzelfde bedrag. In overleg met de deelnemende gemeenten is door het algemeen bestuur besloten dat de negatieve reserve in een periode van vier jaren aangezuiverd zal worden door gemeentelijke bijdragen en dat de gemeenten bij de toelichting op hun eigen vermogen in de gemeentelijke jaarrekening de aard en omvang van deze negatieve reserve vermelden. Deze werkwijze is akkoord bevonden door de gemeentelijke accountants, de accountant van Orionis en GS als financieel toezichthouder.

De gemeente Vlissingen heeft gekozen om haar aandeel van in totaal € 1,6 miljoen in de aanzuivering te spreiden over 4 jaar (2014 t/m 2016 € 500.000 in 2017 € 167.000). Deze bijdragen zijn expliciet in de (meerjaren)begroting 2014-2017 geraamd. Uit de tweede rapportage en 3e begrotingswijziging 2014 Orionis Walcheren blijkt dat de reorganisatievoorziening met € 585.000 (Walcheren) verhoogd moest worden. Dit wordt door Vlissingen gedekt door incidentele meevallers (o.a. MAU toekenning over 2013) bij Orionis. In de raadsvergadering van 18 december 2014 heeft de raad unaniem besloten de Programmabegroting 2014 te wijzigen conform de tweede rapportage en 3^e begrotingswijziging 2014 Orionis Walcheren en het incidentele voordeel van € 531.000 toe te voegen aan de algemene reserve.

Zodra de 1^e begrotingswijziging van Orionis is vastgesteld dienen de effecten daarvan in de begroting 2015 van de gemeente Vlissingen te worden verwerkt.

Herverdeeleffect groot onderhoud Gemeentefonds

Groot onderhoud	
Uitkering nieuw model	€ 44.852.619,16
Uitkering oud model	€ 44.518.605,85
Verschil	€ 334.013,31
Herverdeeleffect_groot onderhoud per inwoner	€ 8,00
Integratie-uitkering Wmo	
Nieuw model	€ 4.422.599,96
Bestaand model	€ 4.422.748,33
Verschil	-€ 148,37
Herverdeeleffect_Wmo per inwoner	€ 0,00
Totaal herverdeeleffecten per inwoner	€ 8,00
Aanvulling BAG	€ 109.965

Het bovenstaande is verwerkt in de vastgestelde begroting 2015-2018.

Decentralisaties

Als gevolg van de drie decentralisaties binnen het sociale domein zijn er grote verantwoordelijkheden en budgetten naar de gemeenten overgegaan. De verdeling van de overkomende middelen is de komende jaren aan veranderingen onderhevig omdat er sprake is herverdeling met overgangstrajecten. Ook het beleid zal zich in de praktijk moeten bewijzen en telkens aangepast moeten worden aan de beschikbare budgetten. De gemeente Vlissingen beschouwd de operatie als budgettair neutraal.

Hieronder is per decentralisatie de stand van zaken opgenomen.

-Jeugd

In de meicirculaire 2014 is de verdeling van het macrobudget Jeugdwet voor 2015 opgenomen. De verdeling is gebaseerd op het historisch zorggebruik. Met ingang van 2016 zullen de middelen voor jeugdhulp verdeeld worden middels een objectief verdeelmodel, inclusief een nog te ontwikkelen ingroeipad.

De inkoop voor het Jeugdzorg voor de Zeeuwse gemeenten verloopt via een onlangs ingestelde bestuurscommissie onder de gemeenschappelijke regeling GGD.

-WMO

Eind augustus 2015 is de publicatie over het verdeelmodel WMO 2015 verschenen. Het objectieve verdeelmodel wordt vanaf 2016 ingevoerd. Er wordt nog onderzoek gedaan naar een goede overgangsregeling.

De Walcherse gemeenten hebben gezamenlijk contracten afgesloten met de zorgaanbieders.

Vlissingen was al de Zeeuwse centrumgemeente voor de maatschappelijke opvang en Verslavingszorg, en Vrouwenopvang. De benodigde samenwerking en afstemming met de Zeeuwse gemeente verloopt via het College Zorg en Welzijn.

Beschermd wonen (decembercirculaire 2014)

Centrumgemeenten, waaronder Vlissingen voor Zeeland, hebben met spoed hulp ondersteuning gekregen omdat het budget GGZ-C niet toereikend is. Aan de hand van een analyse van de realisatiecijfers over 2014 (februari 2015) wordt bezien of het budget 2015 GGZ-C moet worden bijgesteld. De verdeling voor 2015 wordt voor 2016 gehandhaafd. Een commissie gaat een passend verdeelmodel ontwikkelen

-Participatie

In 2015 is de Participatiewet ingevoerd. De belangrijkste wijzigingen zijn de stop op de instroom in de sociale werkvoorziening en de nieuwe taak van re-integratie van jonggehandicapten met arbeidsmogelijkheden.

Voor de verdeling van het inkomensdeel is voor 2015 gebruik gemaakt van een nieuw verdeelmodel, namelijk het door het Sociaal en Cultureel Planbureau ontwikkelde multiniveau-model.

Dit model biedt de best mogelijke benadering van de noodzakelijke bijstandskosten die een gemeente moet maken gegeven de specifieke kenmerken van die gemeente, zoals de samenstelling van de bevolking en de lokale en regionale arbeidsmarkt.

Om de herverdeeffecten die gepaard gaan met de overgang naar een nieuw model te beperken en de financiële gevolgen voor gemeenten beheersbaar te houden, is na overleg met de VNG besloten tot een

overgangsregeling voor de eerste drie jaren, waarbij het landelijk beschikbare budget gedeeltelijk op basis van het model en gedeeltelijk op basis van de uitgaven in het verleden wordt verdeeld.

Sociale werkvoorziening

Voor het onderdeel Wsw van het participatiebudget in de integratie-uitkering is uitgegaan van de taakstelling 2014 (na verwerken van de overdracht taakstelling) als basis, maar dit onderdeel van de budgettoekenning zal conform de bestuurlijke afspraak van het Ministerie van SZW en de VNG voor 2015 worden herzien op basis van het aantal gerealiseerde Wsw-arbeitsplaatsen in standaardseenheden in 2014.

Advies: De eventuele herverdelingen en mutaties van de budgetten voor de drie decentralisaties en de bijhorende lasten gedurende het artikel 12-traject als budgettair neutraal beschouwen. Ook de nog uit te voeren nettolasten-vergelijkingen op clusterniveau worden bemoeilijkt door de verwevenheid van de decentralisaties en de gedeeltelijke herverdeling de komende jaren van (bestaande) budgetten. Bij de bepaling van het geaccepteerd tekort beoordelen of er sprake is van een budgettair neutrale raming.

Renteberekening

Renteverantwoording in begroting 2015

Lasten		Baten	
Rente (in kapitaallasten)	5.967.000	Saldo financiering	1.995.000
Rente GREX	6.185.000		
(Rente)toevoeging voorz.	1.534.000		
Rentebijchr. reserves	121.000		
Saldo	340.000		

Het door de gemeente Vlissingen gehanteerde rentepercentage voor de berekeningen van de bespaarde rente en het rentepercentage over het financieringstekort zijn aan de hoge kant. Dit heeft tot gevolg dat de algemene dienst en de Grexen te zwaar worden belast. De zwaardere belasting van de algemene dienst wordt gecompenseerd door een positief saldo op de financieringsfunctie. De zwaardere belasting van de Grexen leidt tot lagere winstprognoses en hogere verliesvoorzieningen. Ten aanzien van het plan Scheldekwardier kan, gelet op het gemiddelde rentepercentage ad 4,01% van de reeds afgesloten geldleningen (projectfinanciering) en de huidige kapitaalmarktrentes, de rekenrente van 4,5% naar 4% worden bijgesteld. Dit heeft tot gevolg dat de contante waarde van het tekort afneemt.

Voorgesteld wordt de renteverantwoording nader te onderzoeken. Naast een reële belasting van de grondexploitatie is het ook voor de zogenaamde clustervergelijkingen in het kader van het artikel-12 onderzoek van belang dat de kapitaallasten per functie zo zuiver mogelijk worden berekend.

Dividend Delta N.V.

De gemeente Vlissingen bezit 880 (5,7%) van de 15.280 aandelen van Delta N.V. Vanaf 2000 is Delta gestart met het uitkeren van een significant dividend. In onderstaande tabel zijn de uitkeringen over de afgelopen 10 jaar opgenomen.

Ontvangen dividend Delta N.V. 2005 - 2014

x € 1,-

Uitgekeerd in jaar	Totaal	Aandeel Vlissingen
2005	45.000.000	2.592.000
2006	50.000.000	2.880.000
2007	75.500.000	4.348.000
2008	57.264.000	3.298.000
2009	50.458.000	2.906.000
2010	50.000.000	2.880.000
2011	50.000.000	2.880.000
2012	40.000.000	2.304.000
2013	40.000.000	2.304.000
2014	20.000.000	1.152.000
2015	?	?

In het voorjaar informeren GS de gemeenten over de financiële uitgangspunten, waaronder het maximaal te ramen dividend, bij het toezicht op de begroting voor het komend dienstjaar. Op 18 maart 2014 hebben GS een brief (de begrotingscirculaire 2015-2018) aan de gemeentebesturen vastgesteld met de volgende passage over het Deltadividend.

‘Op grond van berichtgeving van Delta N.V. wordt uitgegaan van een dividenduitkering van € 20 miljoen in 2014. Een nieuw meerjaren dividendperspectief van Delta wordt in april 2014 verwacht. In verband hiermee geven wij u het dringende advies met ingang van het begrotingsjaar 2015 maximaal uw aandeel in een totale dividenduitkering van € 20 miljoen als structureel dekkingsmiddel te ramen. Of daarnaast ook nog een incidentele component kan worden geraamd is geheel afhankelijk van de ten tijde van de vaststelling van de begroting geldende prognoses van Delta. Voorzichtigheidshalve adviseren wij u deze pas te ramen in het jaar van vaststelling van het dividend.’

De gemeente Vlissingen heeft bij het opstellen van de (meerjaren) begroting 2015-2018 zich aan deze richtlijn van 18 maart 2014 gehouden en heeft de dividenduitkering structureel met € 1,1 miljoen afgevaardigd van het oorspronkelijke bedrag van € 2,3 miljoen.

Begin november 2014 heeft Delta N.V. een winstwaarschuwing over 2014 afgegeven en ook de toekomstige dividenduitkeringen in 2015 en verder ter discussie gesteld. Gelet op de GS-brief van 18 maart 2014, de onzekerheid rondom de hardheid van het voornemen van Delta en het late tijdstip waarop de waarschuwing is uitgebracht, is de dividendwaarschuwing/persbericht niet expliciet meegewogen in het oordeel of de begrotingen 2015 reëel en structureel sluitend zijn geraamd. Dit heeft tot gevolg dat GS als toezichthouder accepteren dat als er onverhoopt m.i.v. 2015 geen of minder dividend wordt uitgekeerd de gemeenten dit in 2015 eenmalig opvangen door bijvoorbeeld een onttrekking aan de algemene reserve. Vanzelfsprekend dienen er in 2015 dan wel structurele dekkingsmiddelen en/of ombuigingen voor de jaren

2016 en verder aangewezen te worden. In de in maart 2015 door GS vast te stellen begrotingscirculaire 2016 -2019 zal op basis van de dan ons bekende informatie, een nieuw dringend advies over het maximaal te ramen Deltadividend worden opgenomen. Hoogstwaarschijnlijk zal dringend geadviseerd worden geen structurele dividendinkomst te ramen en slechts een incidentele uitkering te ramen op het moment dat Delta N.V. daarover duidelijkheid verschaft.

Conclusie

Voor Vlissingen kan dit betekenen dat de meerjarige tekorten toenemen. In de vastgestelde begroting 2015 is nog € 1,2 miljoen structureel aan dividenduitkering geraamd.

4.4. Conclusie

De ook in de begrotingsscan 2014 geformuleerde conclusie dat Vlissingen gerelateerd aan de omvang van de exploitatie een hoge schuld heeft en dat dit voor een groot deel wordt veroorzaakt door de financiering van grondexploitatie, blijft onverkort van kracht.

Uit het overzicht van de rekeningsresultaten blijkt dat tot en met 2013 er ondanks de economische tegenwind sprake was van een positieve ontwikkeling in de rekeningsresultaten. Dit komt min of meer ook tot uitdrukking in de positieve ontwikkeling in de omvang van de algemene reserve. Tegelijkertijd is de schuldpositie door de grondexploitatie en in mindere mate door het ruimhartig activeringsbeleid tot recordhoogte opgelopen.

De belangrijkste oorzaken van de snel verslechterende financiële positie van de gemeente Vlissingen in de afgelopen twee jaren zijn gelegen in de doorwerkende rijksbezuinigingen, de crisis in de bouw- en vastgoedsector en sterk oplopende aantallen bijstandsgerechtigden. Tezamen met het feit dat de begroting van de gemeente Vlissingen in hoge mate inflexibel is door een hoog aandeel kapitaallasten en het lage weerstandsvermogen heeft dit geleid tot de nu ontstane tekortsituatie. Gebaseerd op de vastgestelde begroting 2015-2018 is er inclusief de sanering van de negatieve algemene reserve in 2018 sprake van een structureel tekort van afgerond € 4,4 miljoen. Dit tekort moet worden afgezet tegen het drempelbedrag van afgerond € 2,5 miljoen voor het aanmerkelijk tekort om voor artikel 12 in aanmerking te komen.

Verder wordt geadviseerd in het vervolgonderzoek enkele correcties door te voeren op de door de raad vastgestelde begroting en mutaties in de algemene reserve. Onderwerpen als Orionis, de herverdeling van het gemeentefonds, de decentralisaties, de renteberekening en het Deltadividend zijn afzonderlijk toegevoegd.

Geadviseerd wordt in het vervolgonderzoek de eventuele herverdelingen en mutaties van de budgetten voor de drie decentralisaties en de bijhorende lasten gedurende het artikel 12-traject als budgettair neutraal te beschouwen. Ook de nog uit te voeren nettolasten-vergelijkingen op clusterniveau worden bemoeilijkt door de verwevenheid van de decentralisaties en de gedeeltelijke herverdeling de komende jaren van (bestaande) budgetten. Bij de bepaling van het geaccepteerd tekort zal worden beoordeeld of er sprake is van een budgettair neutrale raming.

Voorgesteld wordt ook de renteverantwoording in de begroting nader te onderzoeken. Naast een reële belasting van de grondexploitatie is het ook voor de zogenaamde clustervergelijkingen in het kader van het artikel 12-onderzoek van belang dat de kapitaallasten per functie zo zuiver mogelijk worden berekend. Gelet op de recente signalen van de gemeente over achterstallig onderhoud is ook noodzakelijk dat de onderhoudsplannen geactualiseerd worden en de financiële consequenties daarvan in het vervolgonderzoek meegenomen worden.

5. Toezicht

5.1. Algemeen

Op grond van de Gemeentewet, respectievelijk de Wet gemeenschappelijke regelingen, houden wij toezicht op de financiële positie van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. De wettelijke bepalingen vinden sinds 1 januari 2009 hun uitwerking in het Gemeenschappelijk Financieel toezichtskader "Zichtbaar toezicht". In maart 2014 is het nieuwe Gemeenschappelijk Financieel toezichtskader "Kwestie van Evenwicht" door ons vastgesteld.

Het beleid van de provincie is erop gericht om een gezond financieel beleid bij de gemeente te bevorderen met in achtneming van de autonomie van de gemeenten. De gemeenteraad is immers de eerste verantwoordelijke voor een gezond financieel beleid.

De toezichtrol van de overheid in het algemeen is onderwerp van discussie. Minder regels en een scherpere afbakening van verantwoordelijkheden moeten leiden tot een andere invulling van het interbestuurlijke toezicht (IBT). De doorwerking van de uitgangspunten van de vernieuwingen binnen het IBT zijn ook van invloed zijn op de uitvoering en vormgeving van het financieel toezicht. In de afgelopen jaren wordt de praktijk van het financieel toezicht meer en meer gekenmerkt door een risicogerichte aanpak en een daarop afgestemde proportionele inzet van de toezichthouders.

Dit vertaalt zich in de volgende werkwijze. In aanvulling op het meer globale Gemeenschappelijk Financieel Toezichtskader wordt er jaarlijks een zogenaamde begrotingscirculaire aan de gemeenten gezonden. Hiermee informeren wij de colleges van b&w, met het oog op de voorbereiding van de komende begroting en de meerjarenraming, over een aantal specifieke aandachtspunten met betrekking tot het financieel toezicht zoals dat door ons wordt uitgeoefend. Verder wordt provinciebreed jaarlijks door middel van een thematische aanpak extra aandacht besteedt aan risicovolle onderwerpen. Voorbeelden hiervan zijn: de grondexploitatie, onderhoud kapitaalgoederen, implementatie van de drie decentralisaties.

De raden van gemeenten met gezonde financiële positie krijgen een brief over de repressieve toezichtvorm voor het komende jaar zo nodig aangevuld met een enkele opmerking. Detailopmerkingen worden in de regel via ambtelijke contacten met de gemeente besproken. Gemeenten met specifieke problemen krijgen extra aandacht in de vorm van extra ambtelijk overleg en bestuurlijk overleg.

5.2. Het toezicht op Vlissingen

Hieronder is chronologisch het uitgeoefende toezicht in de periode vanaf 2006 weergegeven. De in de brief aan de raad over de toezichtsvorm voor het komende jaar opgenomen opmerkingen geven een goed beeld van de belangrijkste financiële issues. Omdat er in de jaren 2007 t/m 2014 sprake was van repressief toezicht is de reactie van de gemeenten op de opmerkingen vooral gemonitord aan de hand van de gemeentelijke beleidscyclus. Daarnaast is er de afgelopen jaren frequent bestuurlijk overleg geweest (8 december 2011, 7 juni 2012, 7 november 2012, 14 november 2013, 22 mei 2014, 3 september 2014, 17 september 2014).

Uit de in hoofdstuk 4.2 opgenomen rekeningsresultaten en ontwikkeling van de reserves blijkt ook terugkijkend dat de repressieve toezichtvorm de meest passende vorm van toezicht is geweest. De gemeente Vlissingen is noodzakelijke bezuinigingen of lastenverzwaringen nooit uit de weg gegaan. Wel is het zo, en

dat blijkt ook uit de begrotingsscan 2014 dat de te bezuinigen bedragen om te komen tot een sluitend meerjarenperspectief in elke meerjarenraming moest worden bijgesteld, grotendeels door exogene ontwikkelingen en gedeeltelijk omdat geplande bezuinigingen achteraf toch onhaalbaar bleken.

De vreemde situatie dat een onder repressief toezicht staande gemeente in hetzelfde jaar besluit om voor het volgende jaar een artikel 12 aanvraag te doen kan als volgt worden verklaard.

Eind 2013 wees onderzoek van de vastgestelde begroting 2014 uit dat, gecorrigeerd voor eenmalige baten en lasten, de begroting formeel sluitend was maar materieel een gering tekort vertoonde (-/- € 123.000). Het instellen van preventief toezicht is toen door GS overwogen omdat de meerjarenraming sluitend was geraamd door niet onderbouwde stelposten.

Om de in 2014 nieuw gekozen raad in de gelegenheid te stellen zijn kaderstellende rol te kunnen vervullen is medio 2013 met de Zeeuwse gemeenten gecommuniceerd dat het voor GS onder voorwaarden acceptabel is dat de concrete invulling van taakstellingen/ombuigingen voor de periode 2015 -2017 aan de nieuwe raad wordt overgelaten. Het vorige college van b&w van Vlissingen heeft in een bestuurlijk overleg aangetoond dat er in 2017 nog maximaal € 9,7 miljoen beïnvloedbare ruimte was voor bezuinigingen. Het ging hierbij om zeer verstrekkende ombuigingen.

Het bovenstaande in combinatie met het feit dat de rekeningsresultaten een positieve financiële trend te zien gaven en de positieve ervaringen met eerdere ombuigingsoperaties hebben GS doen besluiten geen preventief toezicht in te stellen. Bij dit besluit is het volgende 'worst-case' –scenario (scenario waarbij gemeente uiteindelijk beroep moet doen op artikel-12) in beschouwing genomen:

Voor 2014 repressief toezicht instellen en de gemeente (de nieuw aangetreden raad/college) ondersteunen in de zoektocht naar ombuigingen bijvoorbeeld door het opstellen van een lichte begrotingsscan door de provincie. Voor 2015 zou dan preventief toezicht volgen omdat er nog steeds een meerjarig tekort is en zou er een uitgebreide begrotingsscan (coproductie BZK en provincie) opgesteld kunnen worden om te onderzoeken of er nog extra ombuigingen en belastingverhogingen mogelijk zijn. In het worst-case-scenario zou de gemeente dan eerst voor het begrotingsjaar 2016 een artikel-12 aanvraag kunnen indienen.

Doordat op verzoek van de gemeente er al in 2014 versneld en tussentijds een begrotingsscan 2014 is uitgebracht was de gemeente in staat om reeds voor 2015 een artikel 12-aanvraag in te dienen en ontstond de vreemde situatie dat een formeel onder repressief staande gemeente zowel een begrotingsscan heeft gekregen en een artikel 12-aanvraag heeft ingediend.

In de toezichtbrief over het instellen van repressief toezicht in 2014 aan de raad zijn de volgende waarschuwingen opgenomen: *'Wij hebben geconstateerd dat de jaarschijven van de meerjarenraming een aanzienlijk en oplopend tekort laten zien. Mede gelet op de raadsverkiezingen is het van groot belang dat tijdig gestart wordt met de voorbereidingen en daadwerkelijke invulling van de benodigde ombuigingsmaatregelen. Hierbij mag geen sprake zijn van een opschuivend perspectief met betrekking tot het ontstaan van een structureel en reëel evenwicht in het laatste jaar van de meerjarenraming. Dit is een harde voorwaarde om ook in de jaren 2015 voor repressief toezicht in aanmerking te komen. Gelet op het belang van het tijdig treffen van maatregelen zouden wij dan ook graag uiterlijk 1 juli 2014 geïnformeerd willen worden over de stand van zaken hieromtrent.'*

Indien reeds eerder dan 1 juli 2014 blijkt dat de invulling van de ombuigingstaakstelling tot onoverkomelijke problemen leidt adviseren wij u hiervan direct melding bij ons te doen zodat we gezamenlijk naar een oplossingsrichting kunnen zoeken.

Bij een besluit een gedeelte van de ombuigingen in te vullen door te bezuinigen op onderhoud van kapitaalgoederen wijzen wij erop dat de lasten van instandhouding (onderhoud en vervanging) van kapitaalgoederen realistisch geraamd dienen te worden, op basis van actuele meerjarige onderhoudsplannen. Een duurzaam financieel beleid gaat gepaard met realistische budgetten voor beheer en onderhoud van kapitaalgoederen'.

De nieuw gekozen raad en college van burgemeester en wethouders hebben in 2014 een omvangrijk pakket aan ombuigingsmaatregelen vastgesteld, inclusief lastenverhoging voor de burgers. Door extra tegenvallers blijkt nu dat dit alles onvoldoende is en heeft de raad, na het uitbrengen van een begrotingscan 2014, een artikel 12-aanvraag voor het begrotingsjaar 2015 ingediend. Terugkijkend zijn wij van oordeel dat preventief toezicht in 2014 niet tot een andere uitkomst had geleid.

Naast het financieel toezicht heeft de provincie ook via het omgevingsplan invloed uitgeoefend op de realiteit van de gemeentelijke grondexploitaties. In het belang van een goed functionerende regionale woningmarkt heeft de provincie in het omgevingsplan bepaald dat er regionale woningmarkt afspraken noodzakelijk zijn. De provincie stelt een beleidsneutrale verkenning op, bevordert en ondersteunt de te maken woningmarkt afspraken en dwingt regionale afstemming in het uiterste geval af. Voor de regio Walcheren (Middelburg, Veere en Vlissingen) heeft dit geresulteerd in het terugdringen van de overcapaciteit in de woningbouwplannen, maar de kwalitatieve opgave als gevolg van de veranderende samenstelling van huishoudens is nog onvoldoende verwerkt in de regionale woningmarkt afspraken. Dit vormt een extra risicofactor voor functioneren van de woningmarkt en daarmee ook voor de gemeentelijke grondexploitatie. In januari 2015 zijn de nieuwe Bevolkings- en Huishoudenprognose vastgesteld. Deze zullen belangrijke input zijn voor de nieuwe regionale woningmarkt afspraken.

De provincie heeft ook bij de planvorming rondom het Scheldeterrein op verschillende momenten een ondersteunende en soms stimulerende rol gespeeld. Provincie, ministerie van VROM en de gemeente hebben een gezamenlijke inspanning geleverd om de transformatie van het KSG terrein mogelijk te maken. Na de aankoop van het terrein is de gemeente voortvarend van start gegaan en heeft een masterplan laten opstellen met een bijbehorende GREX. De provincie heeft dit proces ondersteund.

Bij brief van 19 juli 2007 hebben GS hun ongerustheid uitgesproken over de start van het project Scheldekwartier en het college van b&w om nadere informatie gevraagd omtrent de ontstane problemen ten aanzien van de eerste fase van dit project. De gemeente Vlissingen en de provincie Zeeland wilden op zo kort mogelijke termijn de impasse die was ontstaan rond de realisatie van het project "Scheldekwartier" doorbreken. Ook het ministerie van VROM was van mening dat de realisatie van de woningbouw op het voormalige Scheldeterrein zo snel mogelijk van start moest gaan om aan de gemeentelijke-, provinciale- en rijksbelangen tegemoet te komen. De gemeenteraad van Vlissingen heeft op 17 oktober 2007 over de problematiek rond met name de exploitatieopzet van het Scheldekwartier gesproken. De provincie heeft een helpende hand aangeboden in de vorm van de instelling van een tijdelijk realisatieteam.

De provincie heeft in het najaar 2007 het bureau Metrum opdracht gegeven een contra-expertise uit te brengen over de grondexploitatieberekeningen voor het plan Scheldekwartier.

In de jaren 2009 -2011 is er regelmatig overleg geweest over de financiering van het plan Scheldekwartier in het kader van het verlenen van ontheffingen voor de overschrijding van de kasgeldlimiet.

Uitgeoefende toezicht vanaf 2006

2006: preventief toezicht (termijnoverschrijding) + begrotingsscan

In 2006 was preventief toezicht van kracht, formeel vanwege overschrijding van de inzendingsstermijn van de begroting maar financieel waren er ook problemen wat tot uitdrukking kwam in ombuigingen ter grootte van € 5,7 miljoen (bezuinigingen en forse belastingmaatregelen). Mede daarom is er in 2006 in samenwerking met BZK een begrotingsscan gemaakt. Het beheer van kapitaalgoederen, de grondexploitatie Scheldekwartier en het versterken van het eigen vermogen waren toen belangrijke issues. In de toezichtbrief 2007 is een reactie opgenomen op de door het college van b&w voorgestelde oplossingsrichtingen.

2007: repressief toezicht met de volgende opmerkingen:

Wij willen hierbij onze waardering uitspreken voor het feit dat uw gemeente in relatief korte tijd erin is geslaagd een fors pakket aan noodzakelijke bezuinigingen en inkomstenverhogende maatregelen door te voeren. Wij zijn het echter ook eens met de constatering van uw college dat de meerjarenraming weliswaar structureel sluitend is, maar nog niet robuust is. In die zin kan eigenlijk nog niet worden gesproken van een begroting die duurzaam financieel in evenwicht is. Desondanks hebben wij voldoende vertrouwen in de nu ingeslagen weg zodat preventief begrotingstoezicht niet meer noodzakelijk is.

Bij dit besluit zijn wij ervan uitgegaan dat nog niet geraamde extra lasten van de noodzakelijke wijziging van de afschrijvingstermijnen voor schoolgebouwen binnen een sluitende meerjarenraming opgevangen zullen worden.

Bij de goedkeuring van de begroting 2006 en in de begrotingsscan 2006 zijn een aantal knelpunten benoemd. Hieronder zal kort per onderdeel worden ingegaan op de door uw college voorgestelde oplossingsrichting.

-Onderuitputting kapitaallasten

In de begroting 2007 worden de afschrijvings- en rentekosten in het jaar van de investering volledig berekend en geraamd op het desbetreffende programma. In het programma Bestuur is een raming opgenomen voor onderuitputting. Per saldo wordt de begroting in het jaar van de investering slechts belast met 50% van de rentekosten en 0% afschrijving, in het daarop volgende jaar wordt de volledige kapitaallast geraamd. Deze wijze van ramen geeft een reëel beeld van de werkelijke lasten in enig jaar en beperkt daardoor sterk het optreden van niet geraamde onderuitputting.

De rentelasten worden toegerekend op basis van een rekenrente van 5%, gelet op de marktontwikkelingen levert dit voorsnog een veilige marge op.

-Onderhoud kapitaalgoederen

Met ingang van 2007 wordt in de begroting € 250.000 olopemd naar € 1.000.000 structureel in 2010 extra geraamd voor het beheer en onderhoud van kapitaalgoederen. Uit de nog vast te stellen nota onderhoud openbare ruimte zal moeten blijken of deze verruiming van het budget toereikend is. Indien dit niet het geval is gaan wij ervan uit dat binnen de meerjarenperiode hiervoor alsnog extra middelen worden uitgetrokken.

-Weerstandsvermogen

Uw gemeente beschikt nog steeds niet over een beleidskader voor weerstandsvermogen. Hierdoor ontbreekt de basis voor de bepaling van het gewenste niveau van weerstandscapaciteit in relatie tot het risicoprofiel van de gemeente.

Bij het ontbreken van een gemeentelijke onderbouwing van de benodigde weerstandscapaciteit hanteren wij als richtlijn voor de benodigde omvang van de algemene reserve dat deze globaal minimaal 10% van algemene uitkering dient te bedragen (2007: 4,5 miljoen). De omvang van de algemene reserve van uw gemeente voldoet daaraan. In vergelijking met andere Zeeuwse gemeenten blijkt echter dat de totale reservepositie laag is.

-Ontwikkeling Dokkershaven (nu Scheldekwardier)

Nog steeds geldt dat in dit stadium van de planontwikkeling het nog niet mogelijk is een definitief oordeel te geven over de haalbaarheid van de geprognosticeerde financiële resultaten van het plan en dus ook nog niet over de noodzaak van het vormen van een voorziening voor het afdekken van de tekorten.

Door aan de ontwikkeling van het plan de hoogste prioriteit te geven worden de mogelijkheden tot het daadwerkelijk realiseren van verkoopopbrengsten geoptimaliseerd.

-Grondexploitaties

Geconstateerd is dat voor alle verliesgevende plannen inmiddels een voorziening is gerealiseerd. Uit de door u op 30 november 2006 bevestigde stand van zaken van de planexploitaties blijkt dat deze gezamenlijk per saldo op termijn een positief resultaat van € 15 miljoen opleveren. Een geringe reserve grondexploitatie is acceptabel mits er sprake is van een adequaat risicobeheer, halfjaarlijkse actualisatie van de grondexploitaties, positieve prognoses en een algemene reserve die op peil is. Momenteel voldoet de gemeente hieraan.

-Stelpost voor financiële risico's

In de begroting 2006 was nog een stelpost van € 1.061.000 opgenomen voor een aantal benoemde maar nog niet te kwantificeren risico's. Op basis van nadere inschattingen kan hiervan structureel € 540.000 weer vrijvallen.

-Parkeerexploitatie

Uit een herzien rekenmodel blijkt dat er geen tijdelijk tekort in de egalisatiereserve zal optreden, de gevraagde aanvulling kan hierdoor achterwege blijven.

2008: Repressief toezicht met opmerkingen

Wij hebben geconstateerd dat er een forse financiële inspanning is geleverd. (eenmalig € 3,7 mln en structureel € 1,7 mln) .om de budgetten voor beheer en onderhoud op niveau te brengen. Hiermee wordt voldaan aan een belangrijke voorwaarde voor een duurzaam financieel beleid.

Bij onze oordeelvorming hebben wij kennis genomen van het addendum bij de begroting 2008. Op 1 november 2007 heeft de raad besloten een voorziening te vormen ter hoogte van € 5,9 miljoen euro ten behoeve van het te verwachten negatieve exploitatieresultaat van de grondexploitatie Scheldekwardier. In verband met de gunningprocedure voor deelplan 1 en het lopende optimalisatieonderzoek voor het Masterplan Scheldekwardier hebben wij de realiteitswaarde van deze voorziening nog niet kunnen onderzoeken.

Als uitgangspunt geldt dat bij een grondexploitatie waarbij sprake is van een verwacht negatief exploitatieresultaat hiervoor direct een voorziening moet worden getroffen. Hiermee wordt recht gedaan aan het

voorzichtigheidsprincipe dat stelt dat verwachte verliezen direct tot uitdrukking moeten komen in een voorziening. Het realiteitsgehalte van de verwachte verliezen moet hierbij betrouwbaar vastgesteld kunnen worden. In feite moet er sprake zijn van een onafwendbare situatie. Gelet op het lopende optimalisatieonderzoek gaan wij ervan uit dat er momenteel nog geen sprake is van een onafwendbare situatie. Zodra het optimalisatieonderzoek vertaald en vastgesteld is in een nieuwe grondexploitatieberekening voor het Scheldekwartier zal een eventueel tekort direct door middel van een voorziening afgedekt dienen te worden. De gevolgen voor de begroting 2008 en later zullen door ons nauwlettend worden gevolgd en meegenomen worden in ons onderzoek van de begroting 2009.

Uw besluit om de voorziening ad 5,9 miljoen euro gedeeltelijk ten laste van de algemene reserve te vormen heeft tot gevolg dat die reserve mogelijk in 2008 onder het door ons geadviseerde streefbedrag komt. Wij adviseren u de algemene reserve zo spoedig mogelijk op de streefwaarde te brengen.

2009: Repressief toezicht met opmerking

In uw vergadering van 27 november 2008 hebt u ingestemd met een voorstel van B&W om te komen tot een sluitende grondexploitatie voor het Scheldekwartier. Door aanpassing van het Masterplan Scheldekwartier is er nu een positief resultaat berekend van de netto contante eindwaarde in 2024 ad € 2,7 miljoen.

Alhoewel de grondexploitatie nog niet formeel is vastgesteld biedt uw boven aangehaald besluit ons voldoende vertrouwen dat er in de loop van 2009 een formele en sluitende herziening kan worden vastgesteld. Mocht onverhoopt blijken dat door nieuwe planwijzigingen en de geactualiseerde marktsituatie er toch weer een negatief exploitatieresultaat wordt verwacht dan dient dit tekort direct door middel van een voorziening afgedekt te worden.

Uit de risicoanalyse blijkt dat er voor de afdekking van de risico's een voorziening van ongeveer € 10 miljoen getroffen moet worden. Wij onderschrijven de noodzaak van deze voorziening.

2010: Repressief toezicht met opmerking

Aanvullend op bovenstaand oordeel over de begroting 2010 vragen wij nu reeds uw aandacht voor het volgende. Op dit moment is nog niet duidelijk wat de effecten van de huidige economische crisis voor de komende jaren zullen zijn. Dit geldt ook voor de doorwerking van de voorgenomen Wet tekortreductie Rijk en medeoverheden op de accressen van het gemeentefonds.

In de septembercirculaire 2009 van het Gemeentefonds is reeds voor de jaren 2012 en verder uitgegaan van een behoedzaam scenario maar wordt tegelijkertijd niet uitgesloten dat er ook sprake kan zijn van een negatievere ontwikkeling.

Wij adviseren u de gevolgen van de economische crisis voor uw financiële positie te betrekken bij het nieuwe collegeakkoord en de bijbehorende gevolgen voor de kadernota 2011.

2011: Repressief toezicht met opmerking

Wij hebben geconstateerd dat er in 2011 eenmalig een onttrekking aan de algemene reserve wordt gedaan voor de dekking van nog niet gerealiseerde bezuinigingen. Uit de meerjarenraming blijkt dat door bezuinigingsmaatregelen er met ingang van 2012 wel voldaan wordt aan de eis dat structurele lasten gedekt dienen te worden door structurele baten. De nog relatief geringe nader in te vullen taakstelling

wordt in het bijzonder veroorzaakt doordat in de meerjarenraming al geanticipeerd is op de (mogelijke) financiële gevolgen van het regeerakkoord. Omdat de ingeschatte gevolgen nog geen officiële status hebben zijn die niet betrokken bij onze formele toets op het meerjarig begrotingsevenwicht.

Een gedeelte van de ombuigingen wordt ingevuld door bezuinigingen op onderhoud van kapitaalgoederen. Wij wijzen erop dat de lasten van instandhouding (onderhoud en vervanging) van kapitaalgoederen realistisch geraamd dienen te worden, op basis van actuele meerjarige onderhoudsplannen.

Aanvullend op bovenstaand oordeel over de begroting 2011 vragen wij ook uw aandacht voor het volgende. Door de economische crisis hebben steeds meer gemeenten te maken met sterk teruglopende of zelfs verliesgevendende grondexploitaties. Door de toenemende noodzaak tot het treffen van voorzieningen voor verliesgevendende exploitaties en lagere winstnemingen kan dit de komende jaren zijn weerslag krijgen op uw financiële positie. Geadviseerd wordt hierop tijdig te anticiperen.

2012: Repressief toezicht met opmerking

In een jaarlijkse begrotingscirculaire informeren wij de colleges van b&w over een aantal onderwerpen met betrekking tot het financieel toezicht voor het volgend begrotingsjaar. Deze circulaire wordt reeds in maart opgesteld zodat de colleges hiermee bij de begrotingsvoorbereiding rekening kunnen houden. In de circulaire voor de begroting 2012 en de meerjarenraming 2013-2015 is onder andere aandacht besteed aan de meerjarige raming van het Deltadividend en de ontwikkelingen op het gebied van de grondexploitatie.

Ten aanzien van het Deltadividend hebben wij het volgende geadviseerd:

'Omdat er over de jaren 2013 en verder geen garanties over de hoogte van de dividenuitkering zijn afgegeven geven wij u het dringende advies voor de begrotingsjaren 2014 en 2015 maximaal 50% van uw aandeel in een totale dividenuitkering van € 40 miljoen als structureel dekkingsmiddel te ramen. De andere 50% kan als incidenteel dekkingsmiddel worden geraamd.'

Uit de begrotingen 2012 blijkt dat het merendeel van de gemeenten ons advies, al dan niet met een ingroei-variant, heeft opgevolgd. De meeste gemeenten door een aangepaste raming in de meerjarenraming, enkele door expliciete benoeming van het risico onder gelijktijdige aanwijzing van een reserve ter dekking van eventuele incidentele tegenvallers. Waarschijnlijk zullen wij in onze begrotingsbrief voor 2013 ons dringend advies aanscherpen.

Recent hebben wij als provinciale toezichthouders het landelijke themaonderzoek naar de gevolgen van de economische crisis op de grondexploitaties afgerond. Doel van het onderzoek was om inzicht te krijgen in de omvang van de grondexploitaties, de resultaten en de beschikbare middelen om eventuele verliezen op te vangen. Duidelijk is dat de grondexploitatie grote consequenties heeft voor de financiële positie van de gemeenten en tevens dat gemeenten hier grote risico's lopen.

De uitkomsten van het onderzoek worden binnenkort naar de colleges van b&w gestuurd.

Naar ons oordeel, bevestigd door andere rapportages, zijn de problemen nog niet achter de rug. Daarom is besloten om ook bij de jaarrekening 2011 onderzoek te doen naar de grondexploitatie. De cijfers 2010 kunnen dan vergeleken worden met de cijfers van 2011, zodat nog beter onderbouwde conclusies kunnen worden getrokken.

Wij hebben kennis genomen van uw besluit de voorziening 'verlies Scheldekwartier' met € 10 mln te verhogen tot € 12,3 mln. U hebt daarvoor onder andere de volledige reserve grondexploitatie ingezet. Gelet op nog steeds toenemende risico's voor de grondexploitaties willen wij hierbij onze bezorgdheid uitspreken over het ontbreken van een reserve grondexploitatie.

Verder hebben wij geconstateerd dat de rente-effecten van de aanpassing van de netto contante waarde van de voorzieningen éénmalig ten laste zijn gebracht van de reserves. Wij vertrouwen erop dat u in de begroting 2013 hiervoor structurele dekkingsmiddelen aanwijst.

2013: Repressief met opmerking

Wij hebben kennisgenomen van de door de accountant afgegeven controleverklaring met beperking over de jaarrekening 2011. Uit het accountantsverslag van 5 juli 2012 blijkt dat de interpretatie van de toenmalige risicoanalyse, de aangekondigde maatregelen van het college en het (nog) ontbreken van besluitvorming hieromtrent door uw raad ertoe leidde dat er onzekerheid was over de waardering van het grondexploitatie-project Scheldekwartier. Bij raadsbesluit van 27 september 2012 heeft u de voorstellen zoals in de Ombuigingsnota 2013 opgenomen vastgesteld. Met name uw besluit om, mede in relatie tot het Scheldekwartier, vanaf 2013 tot en met 2028 jaarlijks € 1 miljoen uit de programmabegroting aan een Reserve Extra Risico's toe te voegen en uw besluit te streven naar kostenreductie binnen de huidige grondexploitaties, zijn van belang om de door de accountant gesignaleerde onzekerheden weg te nemen.

In aansluiting hierop vragen wij aandacht voor het volgende.

Recent hebben wij als provinciale toezichthouders het landelijke themaonderzoek naar de gevolgen van de economische crisis op de grondexploitaties op basis van de jaarrekening 2011 afgerond. Doel van het onderzoek was om inzicht te krijgen in de omvang van de grondexploitaties, de resultaten en de beschikbare middelen om eventuele verliezen op te vangen. De uitkomsten van het landelijk onderzoek worden binnenkort gepubliceerd.

Duidelijk is dat ook de Zeeuwse gemeenten de effecten van de financiële crisis in hun grondbeleid voelen. Een aantal gemeenten heeft afgewaardeerd en er zijn voorzieningen getroffen voor toekomstige verliezen. Daarnaast zien we dat plannen worden getemporeerd. Dit beeld komt overeen met de bevindingen van Deloitte in hun actualisatie 2012 van de financiële effecten crisis bij gemeentelijke grondbedrijven.

Grondprijzen blijven onder druk staan dus dringen we er bij u op aan om exploitatieberekeningen van realistische parameters te blijven voorzien. We constateren in dat verband nog steeds te positieve veronderstelde toekomstige opbrengststijgingen in de grondexploitatieberekeningen. Daarnaast is het nodig om in onderling overleg te komen tot afstemming van ruimtelijke plannen op regionale schaal. In dit verband wijzen we op de noodzaak om te komen tot regionale woningmarktafspraken zoals benoemd in het Omgevingsplan 2012-2018.

Om potentiële problemen in een zo vroeg mogelijk stadium te signaleren blijven we de bouwgrondexploitatie met extra aandacht volgen.

2014: repressief toezicht met opmerking

Wij hebben geconstateerd dat de jaarschijven van de meerjarenraming een aanzienlijk en oplopend tekort laten zien. Mede gelet op de raadsverkiezingen is het van groot belang dat tijdig gestart wordt met de voorbereidingen en daadwerkelijke invulling van de benodigde ombuigingsmaatregelen. Hierbij mag geen sprake zijn van een opschuivend perspectief met betrekking tot het ontstaan van een structureel en reëel

evenwicht in het laatste jaar van de meerjarenraming. Dit is een harde voorwaarde om ook in de jaren 2015 voor repressief toezicht in aanmerking te komen. Gelet op het belang van het tijdig treffen van maatregelen zouden wij dan ook graag uiterlijk 1 juli 2014 geïnformeerd willen worden over de stand van zaken hieromtrent.

Indien reeds eerder dan 1 juli 2014 blijkt dat de invulling van de ombuigingstaakstelling tot onoverkomelijke problemen leidt adviseren wij u hiervan direct melding bij ons te doen zodat we gezamenlijk naar een oplossingsrichting kunnen zoeken.

Bij een besluit een gedeelte van de ombuigingen in te vullen door te bezuinigen op onderhoud van kapitaalgoederen wijzen wij erop dat de lasten van instandhouding (onderhoud en vervanging) van kapitaalgoederen realistisch geraamd dienen te worden, op basis van actuele meerjarige onderhoudsplannen. Een duurzaam financieel beleid gaat gepaard met realistische budgetten voor beheer en onderhoud van kapitaalgoederen.

Verder willen wij u wijzen op de mogelijkheid om door middel van een zogenaamde begrotingscan (of begrotingsvergelijking) een analyse te (laten) maken van uw uitgaven in vergelijking met die van een andere gemeente of gemeenten. Wij zijn bereid om in de eerste maanden van 2014 samen met u een lichte begrotingsanalyse op te stellen ter ondersteuning van het ombuigingsproces.

Indien onverhoopt noodzakelijk is het verder mogelijk om eind 2014 voor de begroting 2015 een volledige begrotingscan aan te vragen. Aanvragen voor een dergelijke begrotingscan dienen vóór 1 januari van het jaar waarvoor de scan wordt aangevraagd te worden gedaan. De aanvraag moet worden ingediend door de gemeenteraad of door het college van B&W bij ons en in afschrift gezonden aan het ministerie van BZK. Met ingang van 2012 worden door BZK alleen nog begrotingscans uitgevoerd voor gemeenten, die vanwege hun financiële positie onder preventief toezicht staan.

Begin november 2013 heeft Delta aangekondigd te streven naar een minimumdividend uitkering over 2013 van 20 miljoen. Wij hebben de Zeeuwse gemeenten reeds begin maart 2013 in onze zogenaamde begrotingscirculaire 2014-2017 het dringende advies gegeven voor de begrotingsjaren 2014 en 2015 maximaal 50%, en voor het begrotingsjaar 2016 nog maximaal 40% van uw aandeel in een totale dividenduitkering van € 40 miljoen als structureel dekkingsmiddel te ramen. De andere 50% respectievelijk 60% kon als incidenteel dekkingsmiddel worden geraamd. In verband hiermee is het voor ons acceptabel dat u de aangekondigde verlaging van de dividenduitkering over 2013 in 2014 zo nodig incidenteel opvangt door een onttrekking aan de algemene reserve. In onze begrotingscirculaire 2015 zullen wij nader ingaan op de wijze van ramen voor de periode 2015 en verder.

2015: preventief toezicht

Na onderzoek van de op 11 november 2014 vastgestelde begroting voor 2015 en de vastgestelde jaarrekening over 2013 zijn wij van oordeel dat de begroting 2015 niet structureel en reëel in evenwicht is. Ook is in de meerjarenraming niet aannemelijk gemaakt dat dit evenwicht in 2018 uiterlijk tot stand zal worden gebracht.

Uw raad heeft bij brief van 12 november 2014 bij de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de minister van Financien (de fondsbeheerders) een aanvraag voor een aanvullende uitkering ex artikel 12 Fvw uit het Gemeentefonds ingediend. In die brief, welke in afschrift aan ons is gezonden, is

door u aangegeven dat ondanks de voorgestelde ingrijpende maatregelen er geen sprake is van een duurzaam sluitende begroting en heeft u op hoofdlijnen de oorzaken van de tekortsituatie aangegeven.

Gelet op de kaders en criteria genoemd in de Gemeentewet, de Algemene wet bestuursrecht, het Besluit Begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), ons Gemeenschappelijk financieel toezichtkader en onze begrotingscirculaire 2015-2018 hebben wij besloten preventief toezicht in te stellen. In verband hiermee behoeven de begroting voor 2015, alsmede de daarop betrekking hebbende begrotingswijzigingen, onze goedkeuring.

Nu uw gemeente onder preventief toezicht staat en er geen goedgekeurde begroting is, kan het gemeentebestuur, behalve in gevallen van dringende spoed, geen verplichtingen aangaan zonder onze voorafgaande toestemming. Om de normale bedrijfsvoering niet onnodig te vertragen verlenen wij u hierbij toestemming tot het aangaan van verplichtingen tot:

- ten hoogste 50% van de bedragen die geraamd zijn op de desbetreffende posten van de begroting 2014 inclusief de wijzigingen daarop; en
- ten hoogste 100% van de bedragen die in de begroting 2015 geraamd zijn voor de nieuwe taken als gevolg van de decentralisaties voor ondersteuning, jeugd en participatie; deze 100% mag niet resulteren in hogere lasten dan voor deze taken met ingang van 2015 wordt ontvangen via de integratie-uitkering sociaal domein (budgettair neutraal); of
- de lagere bedragen in de begroting 2015 of wijzigingen daarop, indien de geraamde (structurele) lasten in uw begroting 2014 als gevolg van bijvoorbeeld ombuigingen in 2015 lager zijn geraamd.

Samenloop preventief toezicht en artikel 12-traject.

Ook als gevolg van de artikel 12-aanvraag gelden er beperkingen ten aanzien van uw budgetrecht. Uw gemeente mag vanaf de datum van aanvraag geen besluiten nemen die leiden tot substantiële nieuwe lasten of verhoging van bestaande lasten dan wel tot verlaging van bestaande baten. Tevens geldt dit voor besluiten die aanleiding kunnen vormen voor nieuwe lasten. Te denken valt daarbij aan het aangaan van garantstellingen of andere risico's.

Periodiek artikel 12-overleg

Tijdens de artikel 12-periode staat uw gemeente onder preventief toezicht van de provincie (zie hiervoor artikel 203 Gemeentewet), omdat u geen structureel en reëel sluitende begroting heeft. De provincie draagt zorg voor formele vaststelling van het uitgavenniveau waarvan de inspecteur van het ministerie van BZK van oordeel is dat dit past in de toetsing van het aanmerkelijke en structurele tekort en overeenstemt met de artikel 12-wet- en regelgeving.

Daartoe vindt er in de praktijk met ingang van het jaar waarop de aanvraag betrekking heeft periodiek (vier tot zes wekelijks) tripartiet overleg plaats tussen de gemeente (ambtelijk en bestuurlijk), de provinciale toezichthouder en de inspecteur over alle besluiten met financiële consequenties. Formeel heeft de provincie een adviserende rol en adviseert de inspecteur de fondsbeheerders.

Op grond van artikel 20 van het Besluit financiële verhoudingen brengen wij vòòr 15 februari 2015 aan de ministers van BZK en Financiën verslag uit over de financiële positie van uw gemeente. De voorschriften inzake dit verslag zijn opgenomen in de Regeling aanvullende uitkering gemeentefonds. Wij zenden het verslag gelijktijdig in afschrift aan Raad voor de financiële verhoudingen en de gemeenteraad.

Resumerend:

In aanvulling op het bovenstaande relaas stellen wij vast dat wij in de afgelopen jaren nooit kennis hebben genomen van een excessief uitgavenbeleid, sterker nog, zeker in verhouding tot de overige Zeeuwse gemeenten stond Vlissingen altijd te boek als een financieel zwakke gemeente waar buitenom grondexploitaties weinig financiële armslag was. Dit kwam ook tot uitdrukking in de hoge belastingdruk. Ook de begrotingsscan 2014 laat op dit punt geen bijzondere afwijkingen zien. De begrotingen kenmerkten zich dan ook altijd door weinig nieuw beleid en opeenvolgende bezuinigingsprogramma's. Deze bezuinigingen vroegen al zo veel van de gemeente dat er voor ons geen aanleiding was, en bij de gemeente vrijwel geen ruimte, om versneld extra maatregelen af te dwingen om het weerstandsvermogen te versterken. Ook het achterstallig onderhoud werd daarom maar langzaam ingelopen. Tot 2013 zijn er steeds succesvolle stappen gezet om de begroting weer 'robuust' te maken.

Wel is altijd geïnvesteerd in ambitieuze ontwikkelplannen. Het belang van een 'vitale' gemeente Vlissingen (inclusief de ontwikkelkracht/potentie) en de regionale uitstraling is ook altijd in ons eigen flankerend (subsidie)beleid tot uitdrukking gekomen. Desondanks moet nu geconcludeerd worden dat hoofdzakelijk door de doorwerkende rijksbezuinigingen, de crisis in de bouw- en vastgoedsector en sterk oplopende aantallen bijstandsgerechtigden in korte tijd alle geboekte terreinwinst in 1 á 2 jaar is weggevaagd en dat ondanks een ambitieus ombuigingsprogramma, de gemeente niet meer op eigen kracht het tij kan keren.

Bijlage Kostendekking rioolheffing en afvalstoffenheffing

Rioolheffing

Kostendekking Riool 2015		Totaal lasten	SALDO	BTW	Toerekening	Riool eigendom	Riool gebruik
La sten riolering							
608201 Doelmatig onderhoud riool exclusief baggerkosten	U34 Overige goederen en diensten	305.670	305.670			€ 152.835,00	€ 152.835,00
	U61 Kapitaallasten rente	1.523.300	1.523.300			€ 1.523.300,00	€ -
	U61 Kapitaallasten afschrijvingen	1.020.500	1.020.500			€ 1.020.500,00	€ -
	U62 Overige verrekening van kp	148.750	148.750			€ 45.368,75	€ 103.381,25
608202 Rioolbeheer/ kolkaansluitingen	U34 Overige goederen en diensten	52.520	52.520			€ 26.260,00	€ 26.260,00
	U61 Kapitaallasten rente	10.200	10.200			€ 10.200,00	€ -
	U61 Kapitaallasten afschrijvingen	11.200	11.200			€ 11.200,00	€ -
	U62 Overige verrekening van kp	172.800	172.800			€ 86.400,00	€ 86.400,00
608203 Rioolbeheer huisaansluitingen	U34 Overige goederen en diensten	0	0			€ -	€ -
	U61 Kapitaallasten rente	6.400	6.400			€ 5.120,00	€ 1.280,00
	U61 Kapitaallasten afschrijvingen	2.500	2.500			€ 2.500,00	€ -
	U62 Overige verrekening van kp	0	0			€ -	€ -
608204 Rioolbeheer rioolgemalen	U31 E nergie	69.300	69.300			€ 34.650,00	€ 34.650,00
	U34 Overige goederen en diensten	97.150	97.150			€ 48.575,00	€ 48.575,00
	U61 Kapitaallasten rente	37.700	37.700			€ 37.700,00	€ -
	U61 Kapitaallasten afschrijvingen	95.300	95.300			€ 95.300,00	€ -
	U62 Overige verrekening van kp	21.400	21.400			€ 10.700,00	€ 10.700,00
Toerekening kosten samenwerking	U62 Overige verrekening van kp	180.000	180.000			€ 54.900,00	€ 125.100,00
		3.754.690	3.754.690		100,00% € 3.754.690,00	€ 3.165.508,75	€ 589.181,25
Kosten Straatreiniging							
600901 Straatreiniging	U34 Overige goederen en diensten	226.870	226.870	25,00%	€ 56.717,50	€ -	€ 56.717,50
	U30 Personeel van derden	51.210	51.210	25,00%	€ 12.802,50	€ -	€ 12.802,50
	U61 Kapitaallasten rente	7.600	7.600	25,00%	€ 1.900,00	€ -	€ 1.900,00
	U61 Kapitaallasten afschrijvingen	52.000	52.000	25,00%	€ 13.000,00	€ -	€ 13.000,00
	U62 Overige verrekening van kp	1.325.080	1.325.080	25,00%	€ 331.270,00	€ -	€ 331.270,00
		1.662.760	1.662.760				
BTW BEREKENING							
608201 Doelmatig onderhoud riool	U34 Overige goederen en diensten	305.670	305.670	21,00%	100,00% € 64.190,00	€ 32.095,00	€ 32.095,00
	U61 Kapitaallasten afschrijvingen	1.020.500	1.020.500	21,00%	100,00% € 440.640,00	€ 440.640,00	€ -
608202 Rioolbeheer/ kolkaansluitingen	U34 Overige goederen en diensten	52.520	52.520	21,00%	100,00% € 11.020,00	€ 5.510,00	€ 5.510,00
	U61 Kapitaallasten afschrijvingen	11.200	11.200	21,00%	100,00% € 4.860,00	€ 4.860,00	€ -
608203 Rioolbeheer huisaansluitingen	U61 Kapitaallasten afschrijvingen	2.500	2.500	21,00%	100,00% € 1.360,00	€ 1.360,00	€ -
608204 Rioolbeheer rioolgemalen	U31 E nergie	69.300	69.300	21,00%	100,00% € 14.550,00	€ 7.275,00	€ 7.275,00
	U34 Overige goederen en diensten	97.150	97.150	21,00%	100,00% € 20.400,00	€ 10.200,00	€ 10.200,00
600901 Straatreiniging	U34 Overige goederen en diensten	226.870	226.870	21,00%	25,0% € 11.910,00	€ -	€ 11.910,00
	U30 Personeel van derden	50.500	50.500	21,00%	25,0% € 2.650,00	€ -	€ 2.650,00
	U61 Kapitaallasten afschrijvingen	52.000	52.000	21,00%	25,0% € 480,00	€ 480,00	€ -
Verlening kwijtschelding							
605102 Kwijtschelding	U42 Overige inkomensoverdrachten	516.360	516.360		12,50% € 64.540,00	€ -	€ 64.540,00
Kapita allas ten meerjarenplanning							
Investerings incl GVRP	U61 Kapitaallasten rente	131.150	131.150		€ 131.150,00	€ 65.575,00	€ 65.575,00
	U61 Kapitaallasten afschrijvingen	0	0		€ -	€ -	€ -
BTW BEREKENING Invest incl GVRP	U61 Kapitaallasten afschrijvingen	0	0	21,00%	100,00% € -	€ -	€ -
	Totaal lasten				€ 4.938.130,00	€ 3.733.503,75	€ 1.204.626,25
Baten riolering							
608203 Rioolbeheer huisaansluitingen	I34 Overige goederen en diensten	-41.780	-41.780		€ 41.780,00-	€ 41.780,00-	€ -
608205 Aansluitvergunning riolering	I34 Overige goederen en diensten	-4.990	-4.990		€ 4.990,00-	€ 4.990,00-	€ -
608205 Baten riolering	I40 Belastingen	-5.913.015,00	-5.913.015		€ 5.913.015,00-	€ 4.434.761,25-	€ 1.478.253,75-
	Totaal baten				€ 5.959.785,00-	€ 4.481.531,25-	€ 1.478.253,75-
	Resterende heffingscapaciteit				€ 1.021.655,00-	€ 748.027,50-	€ 273.627,50-
	Kostendekkingpercentage				120,69%		
						75,61%	24,39%

Afvalstoffenhef-

fing

		2015			
		Totaal lasten	Totaal baten	SALDO	
Lasten inzameling huisafval 2015					
608001	Inzameling huisafval restafval	U31 Energie	2.950	2.950	
		U30 Personeel van derden	212.700	212.700	
		U34 Overige goederen en diensten	1.713.780	1.713.780	
		U01 Kapitaallasten rente	34.500	34.500	
		U01 Kapitaallasten afschrijvingen	178.100	178.100	
		U02 Overige verrekening van kostenplaatsen	1.028.880	1.028.880	
608002	Inzameling huisafval groente/fruit/tuin	U34 Overige goederen en diensten	259.950	259.950	
		U01 Kapitaallasten rente	0	0	
		U01 Kapitaallasten afschrijvingen			
		U02 Overige verrekening van kostenplaatsen	348.030	348.030	
608003	Inzameling huisafval grofwuil	U34 Overige goederen en diensten	89.440	89.440	
		U02 Overige verrekening van kostenplaatsen	108.340	108.340	
608004	Inzameling huisafval papier	U34 Overige goederen en diensten	11.000	11.000	
		U42 Overige inkomensoverdrachten	121.810	121.810	
		U02 Overige verrekening van kostenplaatsen	113.880	113.880	
608005	Inzameling huisafval glas	U34 Overige goederen en diensten	53.050	53.050	
		U01 Kapitaallasten rente	0	0	
		U01 Kapitaallasten afschrijvingen			
		U02 Overige verrekening van kostenplaatsen	11.590	11.590	
608006	Inzameling huisafval KGA/KCA	U34 Overige goederen en diensten	12.110	12.110	
		U02 Overige verrekening van kostenplaatsen	2.500	2.500	
608007	Inzameling huisafval Wit- en Bruingoed	U02 Overige verrekening van kostenplaatsen	18.650	18.650	
608008	Inzameling huisafval metalen	U34 Overige goederen en diensten	1.100	1.100	
		U02 Overige verrekening van kostenplaatsen	17.170	17.170	
608013	Inzameling huisafval kunststoffen	U02 Overige verrekening van kostenplaatsen	90.910	90.910	
	Toerekening kosten samenwerking	U02 Overige verrekening van kostenplaatsen	87.000	87.000	
			4.495.440	4.495.440	100,00%
					4.495.440
Totaal lasten					
Totaal baten					
SALDO					
607901	Milieustraat	U34 Overige goederen en diensten	828.230	828.230	
		U02 Overige verrekening van kostenplaatsen	0	0	
607902	Ontruimingen	U02 Overige verrekening van kostenplaatsen	15.940	15.940	
			844.170	844.170	100,00%
					844.170
Kosten Straatreiniging					
600901	Straatreiniging	U34 Overige goederen en diensten	226.870	226.870	27,5%
		U30 Personeel van derden	51.210	51.210	27,5%
		U01 Kapitaallasten rente	7.600	7.600	27,5%
		U01 Kapitaallasten afschrijvingen	52.000	52.000	27,5%
		U02 Overige verrekening van kostenplaatsen	1.038.000	1.038.000	27,5%
			1.375.680	1.375.680	
BTW BEREKENING					
608001	Inzameling huisafval restafval	U31 Energie	2.950	2.950	21,00%
		U30 Personeel van derden	212.700	212.700	21,00%
		U34 Overige goederen en diensten	1.713.780	1.713.780	21,00%
		U01 Kapitaallasten afschrijvingen	178.100	178.100	21,00%
		U01 Kapitaallasten afschrijvingen	178.100	178.100	21,00%
		U02 Overige verrekening van kostenplaatsen	1.028.880	1.028.880	21,00%
608002	Inzameling huisafval groente/fruit/tuin	U34 Overige goederen en diensten	259.950	259.950	21,00%
		U01 Kapitaallasten afschrijvingen	0	0	21,00%
		U01 Kapitaallasten afschrijvingen	0	0	21,00%
		U02 Overige verrekening van kostenplaatsen	80.900	80.900	21,00%
608003	Inzameling huisafval grofwuil	U34 Overige goederen en diensten	89.440	89.440	21,00%
608004	Inzameling huisafval papier	U34 Overige goederen en diensten	11.000	11.000	21,00%
		U42 Overige inkomensoverdrachten	11.000	11.000	21,00%
		U02 Overige verrekening van kostenplaatsen	121.810	121.810	21,00%
608005	Inzameling huisafval glas	U34 Overige goederen en diensten	53.050	53.050	21,00%
		U01 Kapitaallasten afschrijvingen	0	0	21,00%
		U01 Kapitaallasten afschrijvingen	0	0	21,00%
		U02 Overige verrekening van kostenplaatsen	53.050	53.050	21,00%
608006	Inzameling huisafval KGA/KCA	U34 Overige goederen en diensten	12.110	12.110	21,00%
608008	Inzameling huisafval metalen	U34 Overige goederen en diensten	1.100	1.100	21,00%
		U02 Overige verrekening van kostenplaatsen	1.100	1.100	21,00%
607901	Milieustraat	U34 Overige goederen en diensten	828.230	828.230	21,00%
600901	Straatreiniging	U34 Overige goederen en diensten	226.870	226.870	21,00%
		U30 Personeel van derden	51.210	51.210	27,50%
		U01 Kapitaallasten afschrijvingen	52.000	52.000	27,50%
Verlening kwijtschelding					
605102	Kwijtschelding	U42 Overige inkomensoverdrachten	516.360	516.360	87,50%
Kapitaallasten meerjarenplanning					
Investerings	Inzameling huisafval/restafval 2015	U01 Kapitaallasten rente	6.400	6.400	
Totale lasten					6.935.562
Baten inzameling huisafval					
607902	Ontruimingen	I34 Overige goederen en diensten		-7.100	-7.100
608009	Inzameling huisafval afvalstoffenheffing	I34 Overige goederen en diensten		-8.811.590	-8.811.590
608010	Inzameling huisafval Algemeen inkomsten	I34 Overige goederen en diensten		-22.120	-22.120
608012	Inzameling huisafval papier inkomsten	I34 Overige goederen en diensten		-115.600	-115.600
Totaal baten					-6.956.410
Resterende heffingscapaciteit					-20.428
Kostendeckingspercentage					100,3%